

Annexos

8.1. Annex gràfic

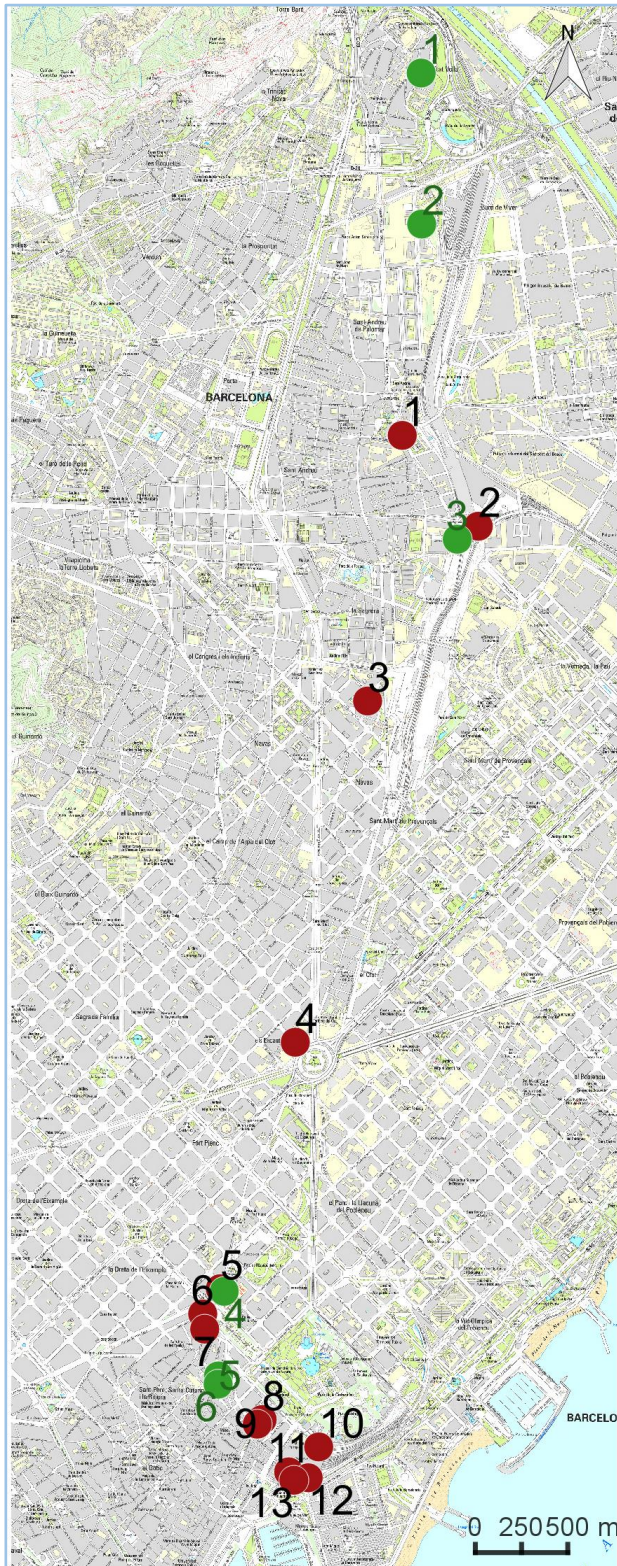

Figura 1 - Situació de les intervencions arqueològiques consultades.

En vermell, les excavacions on s'han documentat trams del Rec Comtal: 1) Carrer Sant Adrià nº 21-23/24-32 i Segre nº 32-56 (Monguiló et al., 2012b), 2) Carrer Espronceda / Ronda de Sant Martí / carrer de Josep Soldevila i Passeig de la Verdona (Monguiló et al., 2012), 3) Carrer Ciutat d'Elx nº 12-16 (Carbonell, 2006), 4) Carrer Dos de Maig nº 180 (SAB, 2016), 5) Avinguda Vilanova nº 2-11 / carrer de Roger de Flor 39-43 (Aguelo, 2010), 6) Carrer de Trafalgar nº 80-82 i Passeig de Lluís Companys nº 13-21 (Espejo, 2015), 7) Carrer Rec Comtal nº 17-19 (Martí, 2015), 8) Plaça Comercial (Farre, Fernández, 1991), 9) Mercat del Born (Artigues, Fernández, 2002 i Fernández, Hinojo, 2006), 10) Passeig de Circumval·lació nº 8-14 (Santanach, 2008), 11) Pau Vila nº 12-13 / carrer Doctor Aiguader nº 1-27 / carrer de la Marquesa nº 2-6 (Soberón, 2007), 12) Carrer Doctor Aiguader nº 15-23 (Soberón, 2014), 13) Carrer Doctor Aiguader nº 1-21 (Artigues, Fernández, 2002).

En verd, les excavacions d'estructures de producció que estaven vinculades a la séquia: 1) Masia de Ca l'Oller a la Via Barcino nº 84-86 (Fernández, 2005), 2) Molí de Sant Andreu (Jiménez, 1999 i Moret, 2010), 3) Fàbrica Can Portabella (Monguiló et al., 2012), 4) Habitatge vinculat a l'agricultura de regadiu a l'Avinguda Vilanova nº 2-11 / carrer de Roger de Flor nº 39-43 (Aguelo, 2010), 5) Adoberia del carrer dels Tiradors (Vilardaga, 2005), 6) Adoberia a la Plaça de Sant Agustí Vell nº 16 (Forés, 2007).

Figura 2 - Ortofoto amb el canal de sortida de la Mina Vella de Montcada. El punt blanc correspon a la localització de la Casa de la Mina. Font: ICGC.

Figura 3 - Vista del canal des del sud-oest. Al fons es veu el punt de sortida de les aigües a la superfície. A sobre, el Pont de la Mina. Font: pròpia.

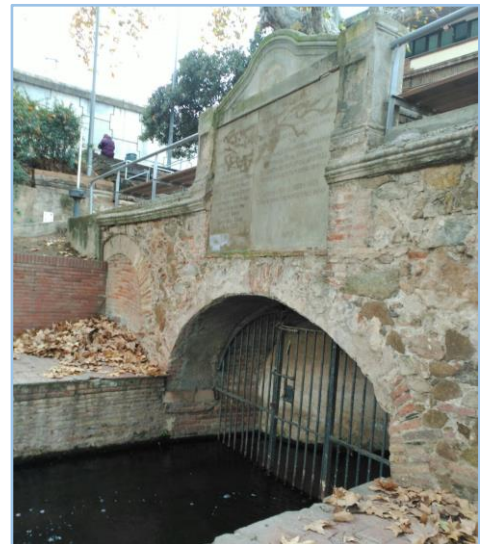

Figura 4 - Façana amb les dues inscripcions que la coronen. A l'esquerra, arc de mig punt tapiat. Font: pròpia.

Figura 5 - Plataforma i reixa metàl·lica contemporànies, en direcció al camp de futbol de Can Sant Joan. Font: pròpia.

Figura 6 - Mapa topogràfic amb el recorregut d'aquest tram en blau. El gruix no correspon a la seva amplada original. Font: ICGC.

Figura 7 - Canalització semicircular i part de la bassa, des del sud. Font: pròpia.

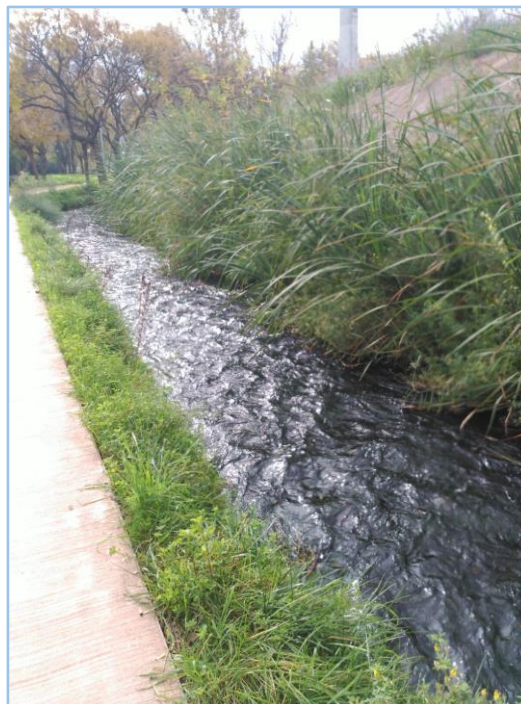

Figura 8 - Sector de la séquia abans de la corba d'entrada a la plaça Primer de Maig, des del nord-est. Font: pròpia.

Figura 9 - Corba d'entrada a la plaça Primer de Maig, des del sud. Font: pròpia.

Figura 10 - Caseta de canvi d'aigües i canaló. Font: pròpia.

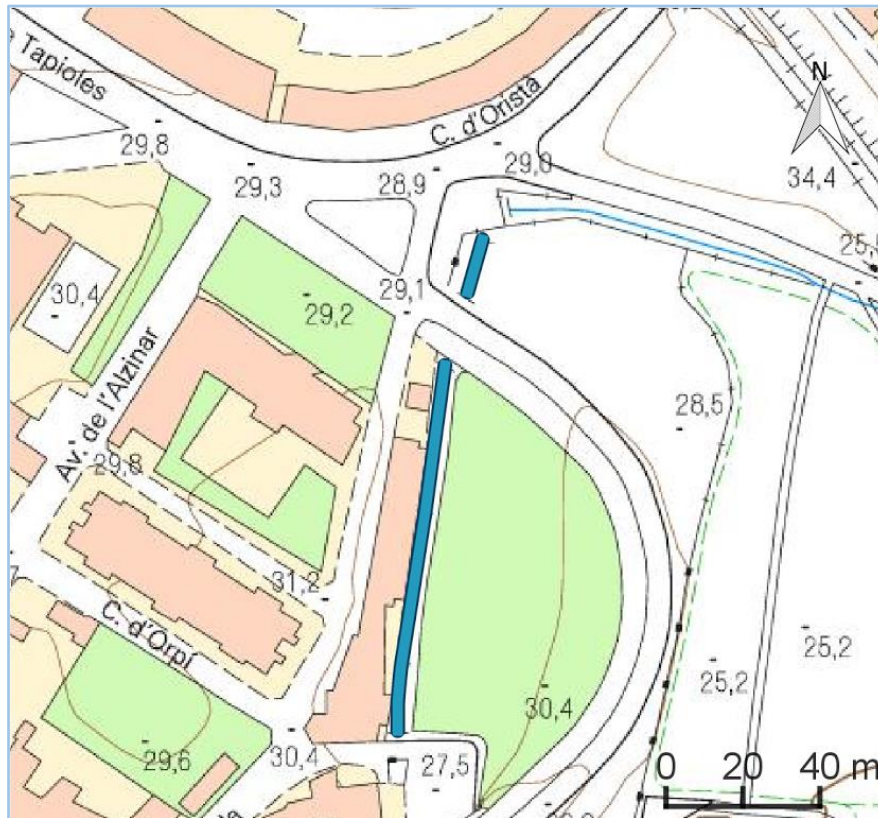

Figura 11 - Tram que discorre en paral·lel al carrer de la Torre Vella. El gruix del traçat en blau no correspon a la seva amplada original. Font: ICGC.

Figura 12 - Imatge general del pas del Rec Comtal a tocar de les façanes i sota el Pont de la Vaca, des del sud-est. Font: pròpia.

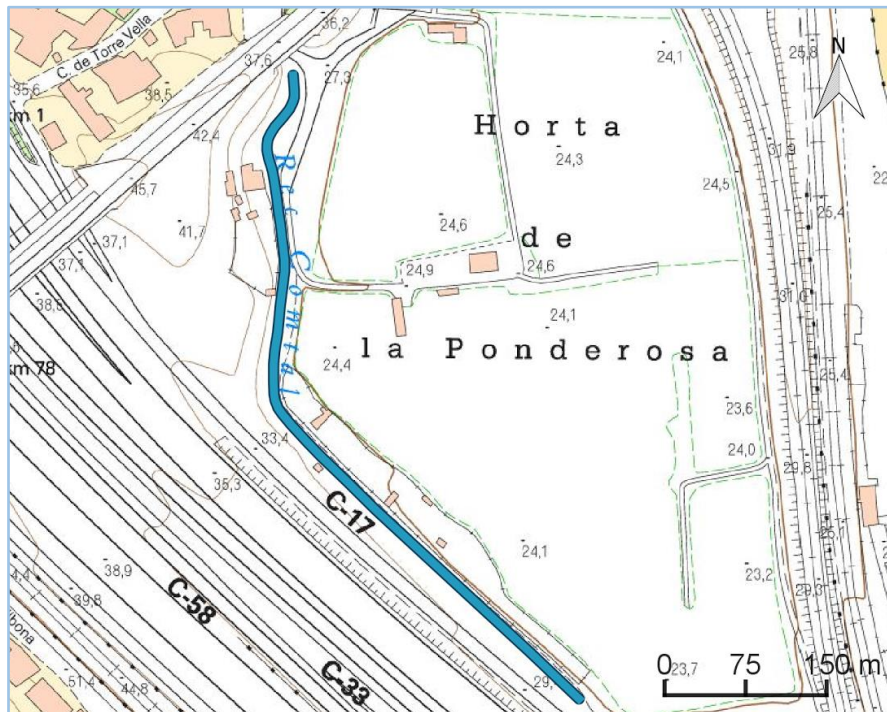

Figura 13 - Traçat del Rec Comtal a través dels horts de la Ponderosa. El gruix del traçat no correspon a la seva amplada original. Font: ICGC.

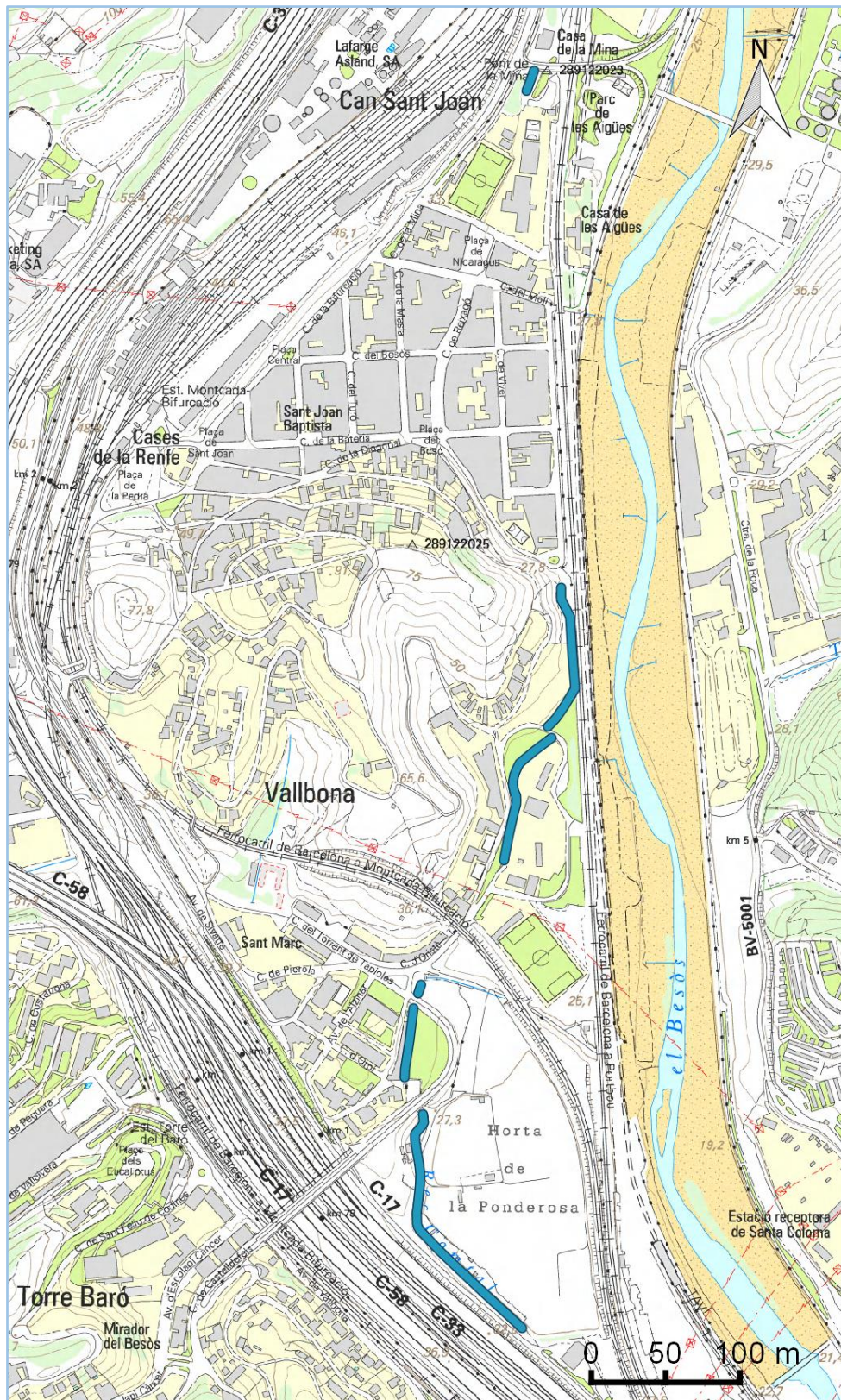

Figura 14 - Mapa topogràfic amb el traçat actual del Rec Comtal. El gruix no correspon a la seva amplada original. Font: ICGC.

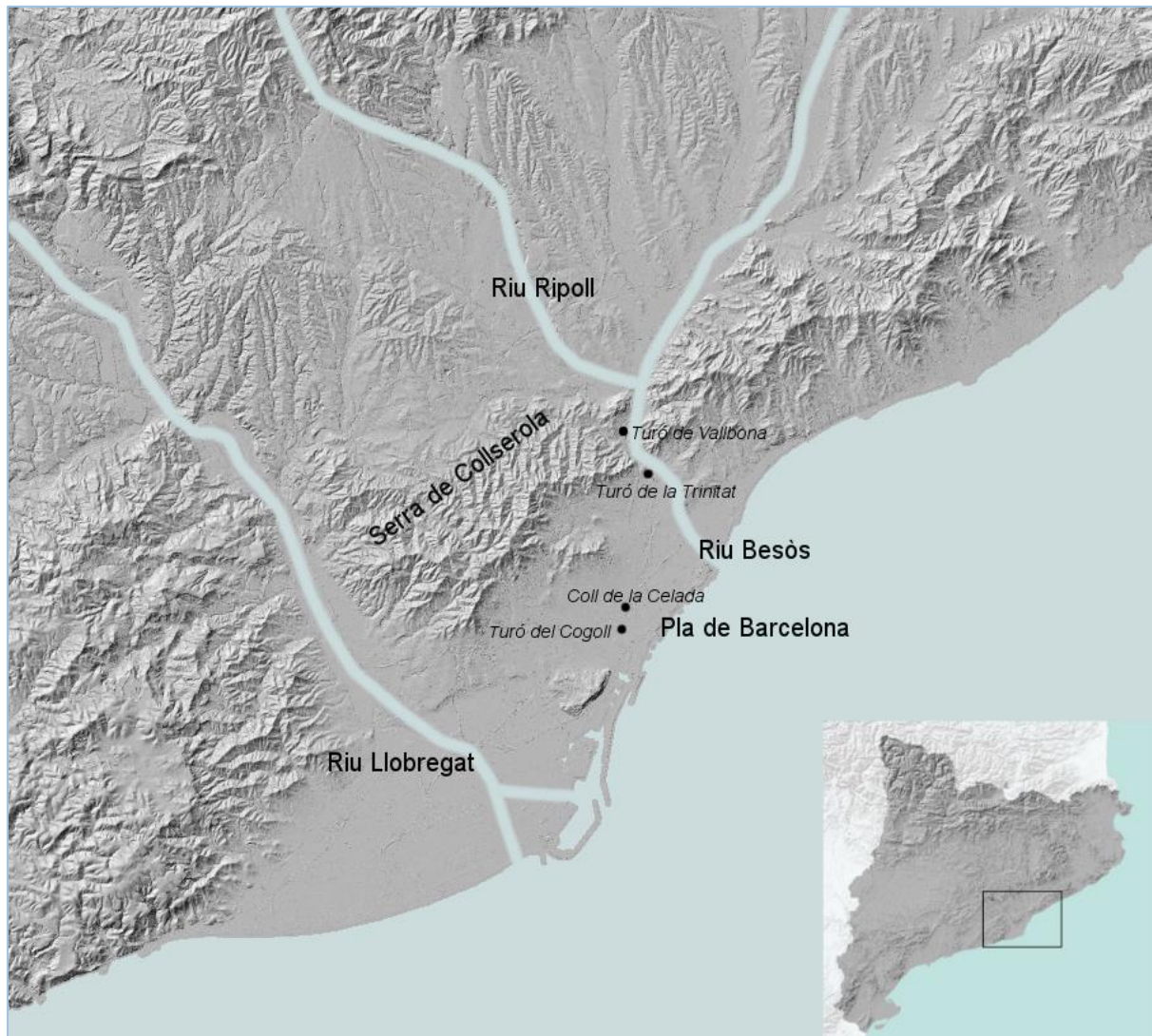

Figura 15 - Localització de la zona d'estudi.

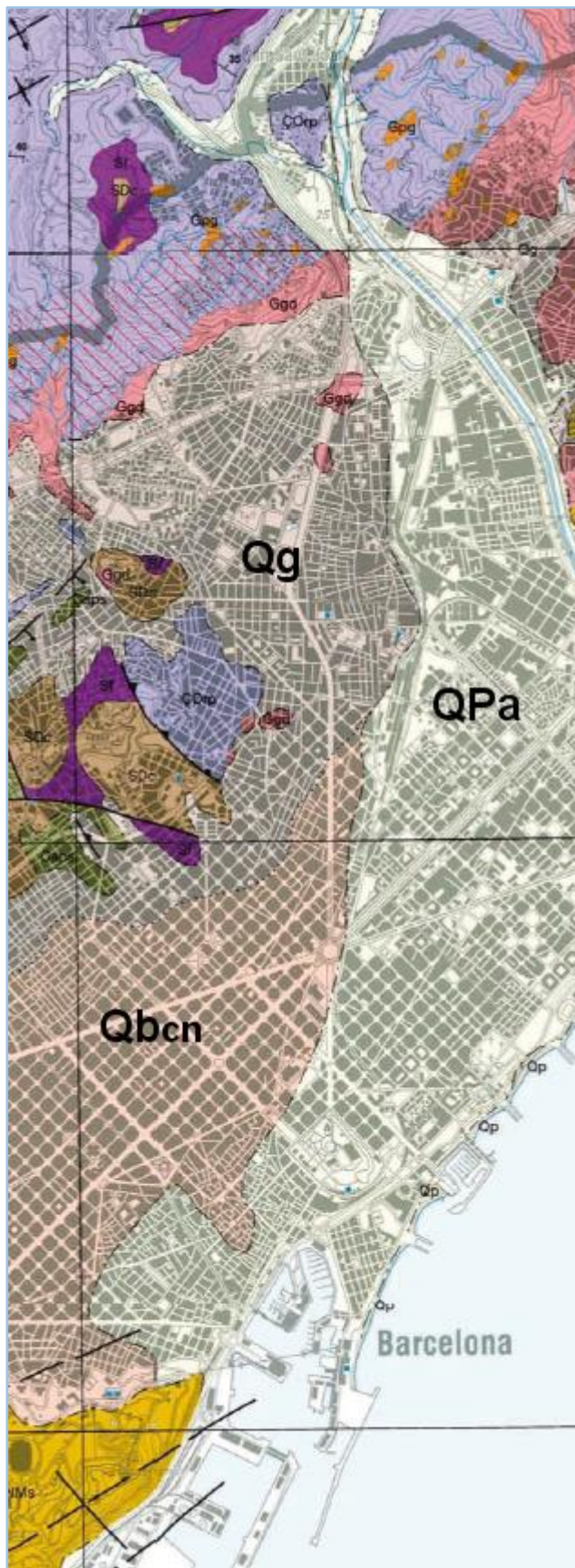

Figura 16 - Substrat geològic del sector oriental del Pla de Barcelona, a escala 1:50000.

Qg: Peu de mont del Plistocè.

Qpa: Plana al·luvial de l'Holocè Superior.

Qbcn: plana al·luvial del Pla de Barcelona.

Qp: sediments de Platja.

Font: ICGC, 2005.

Figura 17 - Tram del Rec Comtal al Mercat del Born, un cop restaurat. A mà esquerra s'observa el mur delimitador de la séquia que també feia la funció de façana dels habitatge d'aquesta banda, amb la presència d'obertures que donaven directament al canal.

Font: «<https://twitter.com/EIBornCCM/status/859694202162225152/photo/1>», consultat per últim cop el 27 de maig de 2017.

Figura 18 - Exemple del sistema de captació d'aigua d'una séquia al riu Dílar a Andalusia, amb la presa construïda a partir de troncs i grans blocs de pedra.

Font: «<https://es.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=16037451>», consultat per darrer cop el 24 de maig de 2017.

Figura 19 - El territori de Barcelona a la segona meitat del segle XI segons Carreras Candi (1910). El RC és representat amb una línia blava contínua, en paral·lel a la via Francisca. Font: Veure Fitxa 1.

Figura 20 - A l'esquerra, traçat del camí d'Horta durant l'excavació entre l'Avinguda Vilanova i el carrer Roger de Flor. A la dreta, pont sobre la séquia, datat de l'any 1775. Font: Aguelo, 2010.

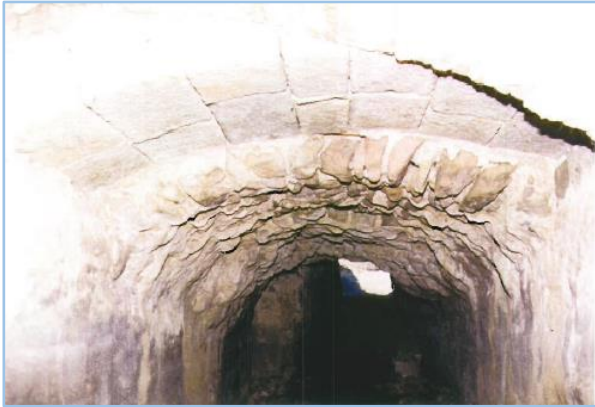

Figura 21 - Detall d'un dels antics carcabans del molí de Sant Andreu, reaprofitats com a arcades per a un canal de la fàbrica que s'hi va instal·lar al segle XIX. Dins dels casals de molins, el carcabà és la cavitat situada a sota l'obrador i on es troba el rodet que mou les moles del molí. Font: Jiménez, 1999.

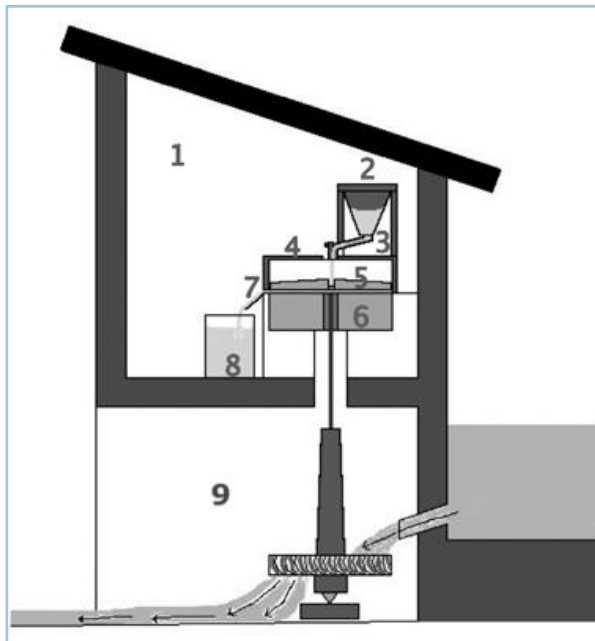

Figura 22 - Esquema de funcionament d'un molí fariner: 1) obrador; 2) tremuja; 3) canaleta; 4) riscle; 5) mola volandera o sobirana; 6) mola sotana, 7) forat (farinal o fariner), 8) farinera, 9) carcabà. Font: Donat, Solà, 2015.

Figura 23 - Exemple d'un casal de molí fariner situat directament a sobre un rec, a l'Alt Camp. En primer terme es troba la séquia, l'aigua de la qual s'introdueix dins l'espai del carcabà a través de les arcades de la façana, i generant energia hidràulica gràcies al salt d'aigua. Font: Rius, 1994.

Figura 24 - Mecanisme d'un molí draper a Aniezo, Cantabria. La força de l'aigua mou la roda vertical, la qual, a partir del seu eix, posa en moviment les maces que bategen les peces de teixit col·locades verticalment sobre una estructura de fusta.

Font: «<https://www.flickr.com/photos/36253341@N00/3187970122>» consultat per darrer cop el 27 de maig de 2017.

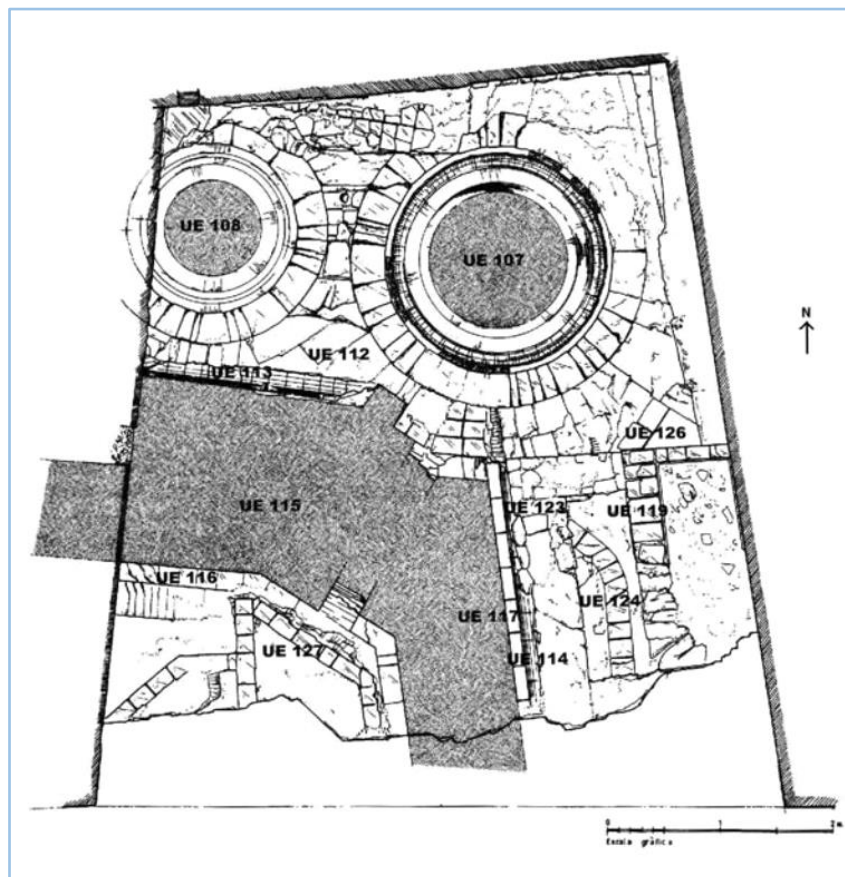

Figura 25 - Dibuix en planta de l'excavació al carrer dels Tiradors. Les estructures circulars UE 107 i UE 108 corresponen als dipòsits on es duia a terme la neteja de les pells. Font: Simon, 2005.

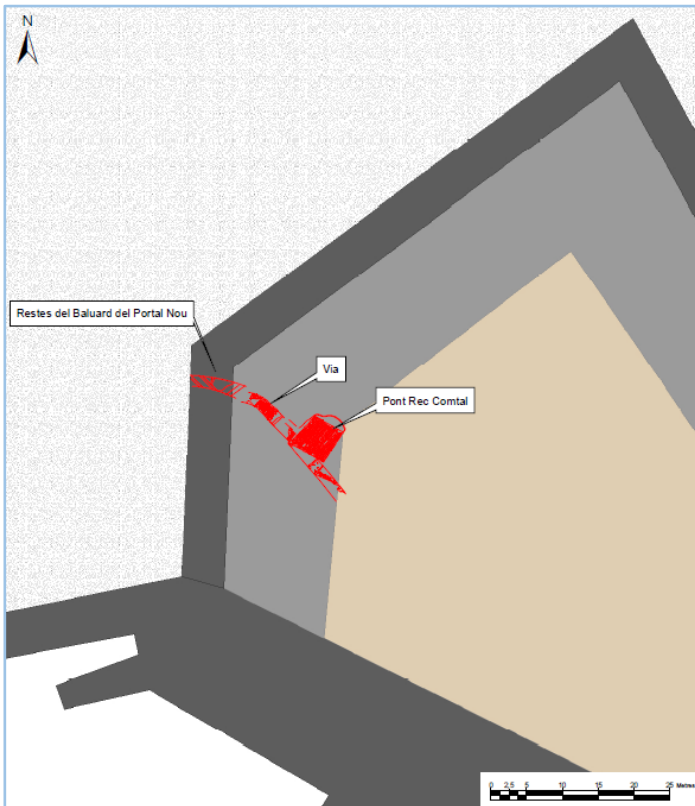

Figura 27 - Orientació del pont sobre el RC excavat al passeig de Lluís Companys respecte a la hipotètica situació del baluard de Portal Nou. Escala 1:500. Font: Espejo, 2013.

Figura 28 - Traçat de la séquia un cop construït el baluard de Portal Nou segons Sanpere, tot i que l'autor el representa a l'any 1209. Si es compara amb la figura anterior, és evident que no concorda. Font: Fitxa 3.

Figura 29 - Comparació de l'evolució de la línia de costa en base a la cartografia de Sanpere i Miquel (1890). Font: Fitxes 3-5.

Figura 31 - Cares nord i sud del pont de la Carnisseria durant les tasques d'excavació l'any 2006.
Font: Fernández, Hinojo, 2006.

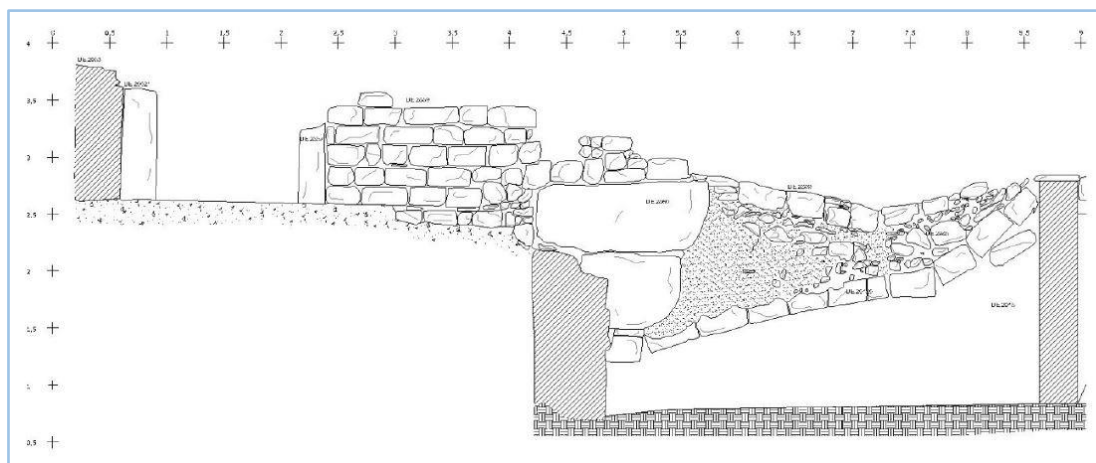

Figura 32 - Alçat de l'habitació 21 (a l'esquerra) i del pont privat (a la dreta, parcialment esfondrat).
Font: Fernández, Hinojo, 2006.

Figura 33 - Escales excavades a la intervenció del carrer Dos de Maig, a tocar la Plaça de les Glòries Catalanes, amb el tram del Rec Comtal al fons.

Font: «<https://twitter.com/arqueologiabcn/status/705693302029475842/photo/1>», consultat per darrer cop el 27 de maig de 2017.

Figura 34 - Detall de la desviació del RC, dividint-se per abastir els molins del Clot. Font: Fitxa 21.

Figura 35 - El desdoblament per a abastir els Molins Nous o casal de Soler Sobirà en aquest moment varia segons la cartografia que es consulti, ja que en alguns gravats només es representa un únic braçal (exemple de l'esquerra), mentre que en d'altres es representen dos (al centre) o fins i tot tres (imatge de la dreta). Font: Fitxes 13, 15 i 21 respectivament.

Figura 36 - Representació esquemàtica de la zona del Coll de la Celada i Portal Nou durant la Guerra de Successió, amb el traçat de la séquia sent superat pel pont de las Bigas. Font: Fitxa 22.

Figura 37 - Representació de la zona de Portal Nou, amb els camps d'horts de formes quadrangulars i sent irrigats per recs derivats de la séquia. El camí que travessa el RC és el camí d'Horta, a través del pont de *las Bigas*. Font: Fitxa 21.

Figura 38 - L'Hort de Passa pel Tot sent travessat per la séquia abans de la sortida fora muralles, segons Sanpere i Miquel (1890). Font: Fitxa 19.

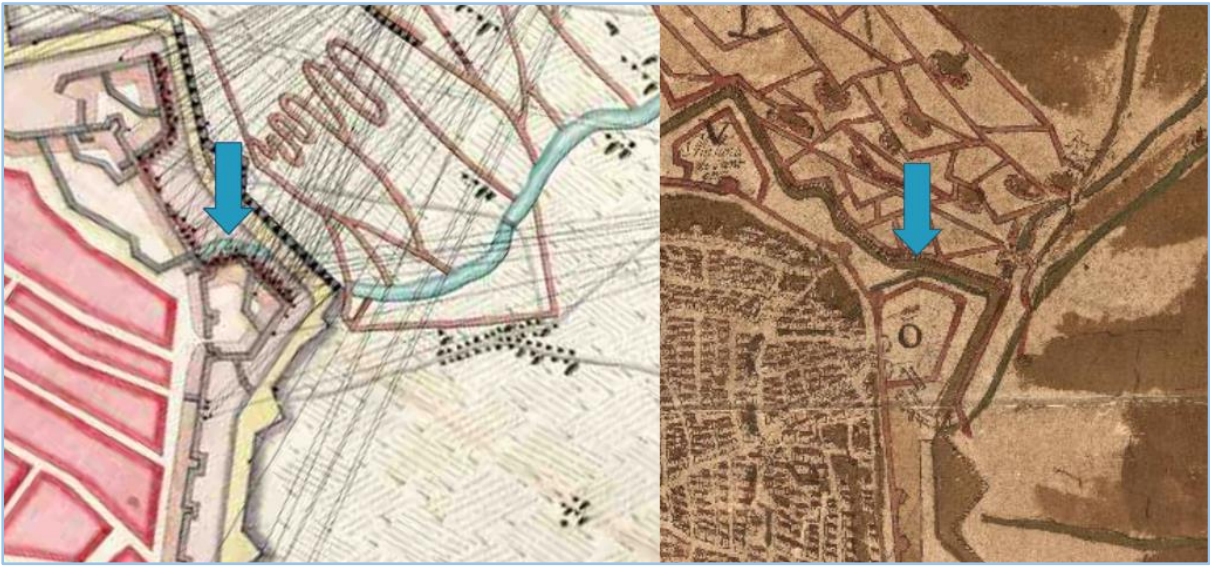

Figura 39 - Traçat del Rec Comtal un cop construït el baluard de Portal Nou, adaptant-se a aquest. Font: Fitxes 12 i 13, respectivament.

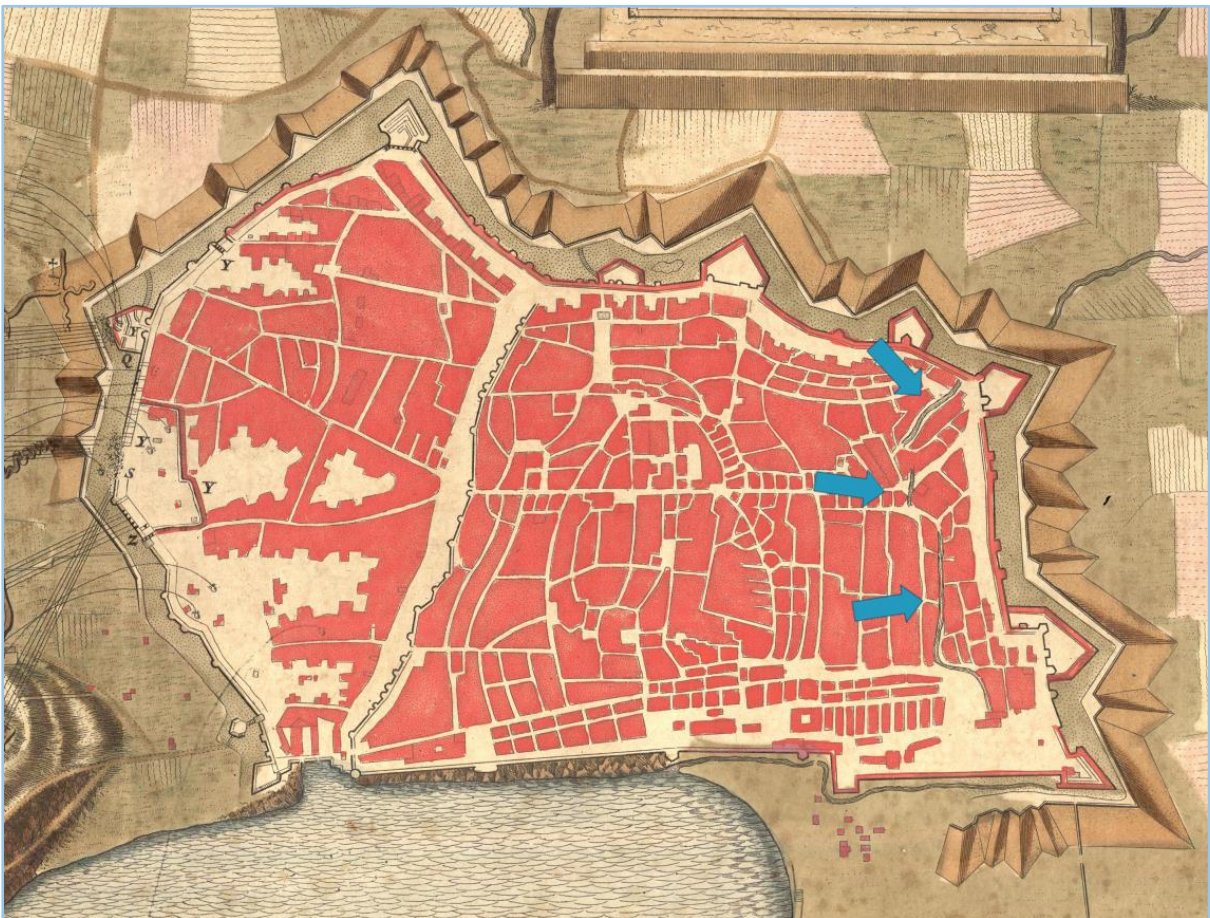

Figura 40 - Plànol de Barcelona que inclou els trams del Rec Comtal a cel obert, estant aparentment soterrat entre a) el Monestir de Sant Pere i els Molins de Sant Pere, b) entre el casal de molins i Sant Agustí, c) entre Santa Clara fins a la sortida fora muralles (aquest últim dubtós tenint en compte la resta de la cartografia de l'època consultada, on sí que surt a cel obert). Font: Fitxa 20.

Figura 41 - Planta del sector nord del jaciment del Born, amb la séquia com a eix principal de la trama urbana. Font: Artigues, Fernández, 2014.

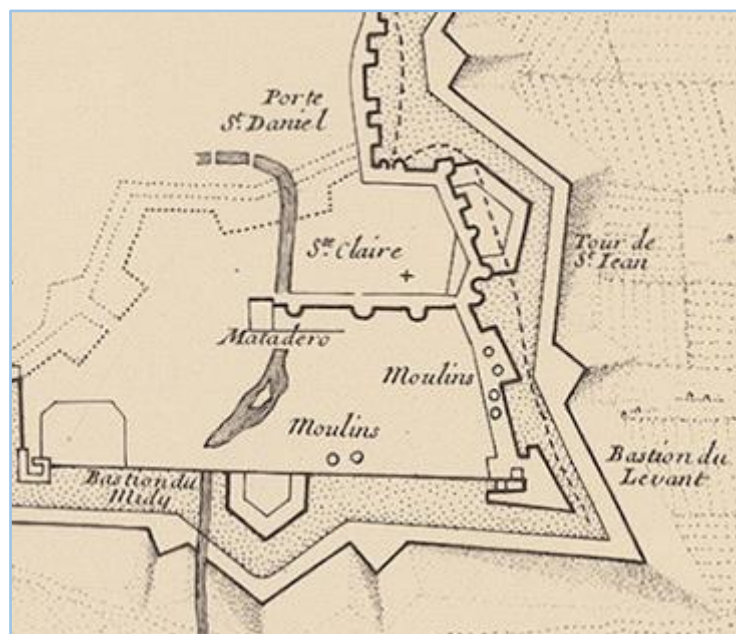

Figura 42 - Traçat parcial del RC per l'interior de la ciutat emmurallada, travessant la Porta de Sant Daniel i abastint d'aigua a l'escorxador abans de travessar el llenç de la muralla en direcció a la mar. Font: Fitxa 15.

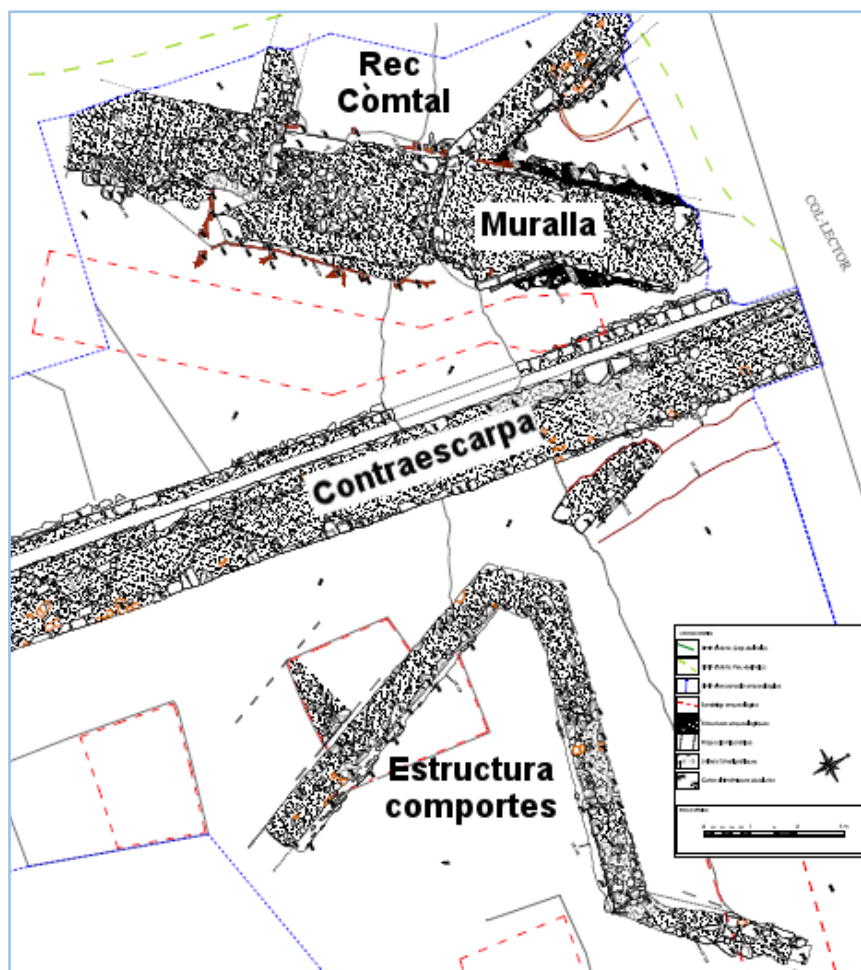

Figura 43 - Planta de part de les estructures excavades a la intervenció del Passeig de Circumval·lació. D'oest a est: sortida dels dos murs delimitadors del rec per la muralla, contraescarpa del segle XVIII i part de l'estructura d'encaix de les comportes. Font: Santanach, 2007.

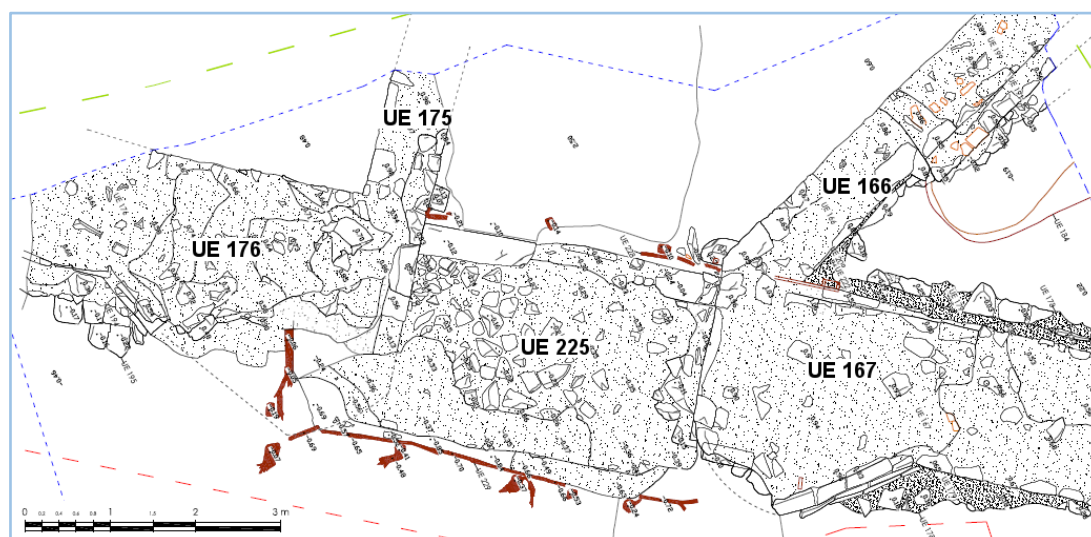

Figura 44 - Sortida del rec a través del llenç de la muralla. Les UE 175 i 166 corresponen als murs delimitadors de la séquia, que travessaven les UE 176 i 167, corresponent a la muralla. La UE 225 és la solera del RC. Font: Santanach, 2007.

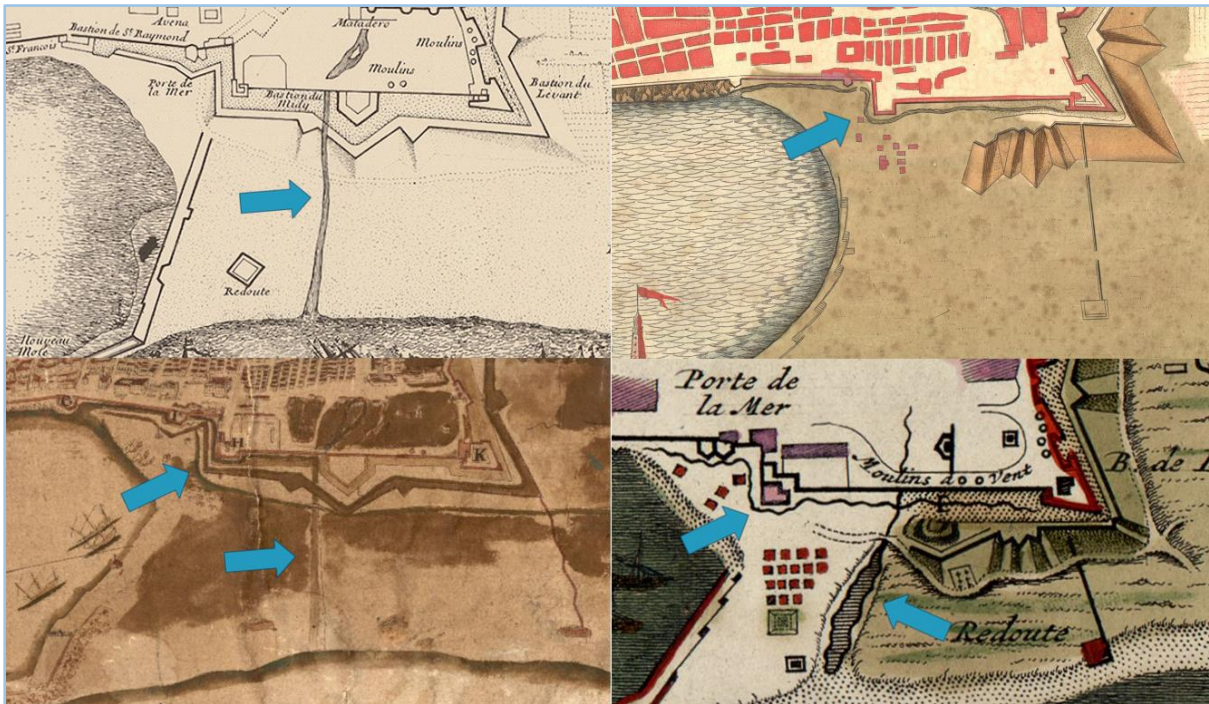

Figura 45 - La representació d'aquest últim tram de la séquia varia força en la cartografia històrica. En alguns gravats es representa un únic ramal, desembocant directament a la mar Mediterrània (a dalt a l'esquerra); en d'altres no es representa aquest, si no només la desviació que anava des del baluard del Llevant en direcció al port (a dalt a la dreta), mentre que d'altres representen els dos braços (figures inferiors). Font: Fitxes 15, 20, 13 i 21, respectivament.

Figura 46 - Estructura en forma de V que hauria servit com a encaix de les comportes. Al vèrtex s'hi observen clarament les guies per a les comportes. Font: Santanach, 2007.

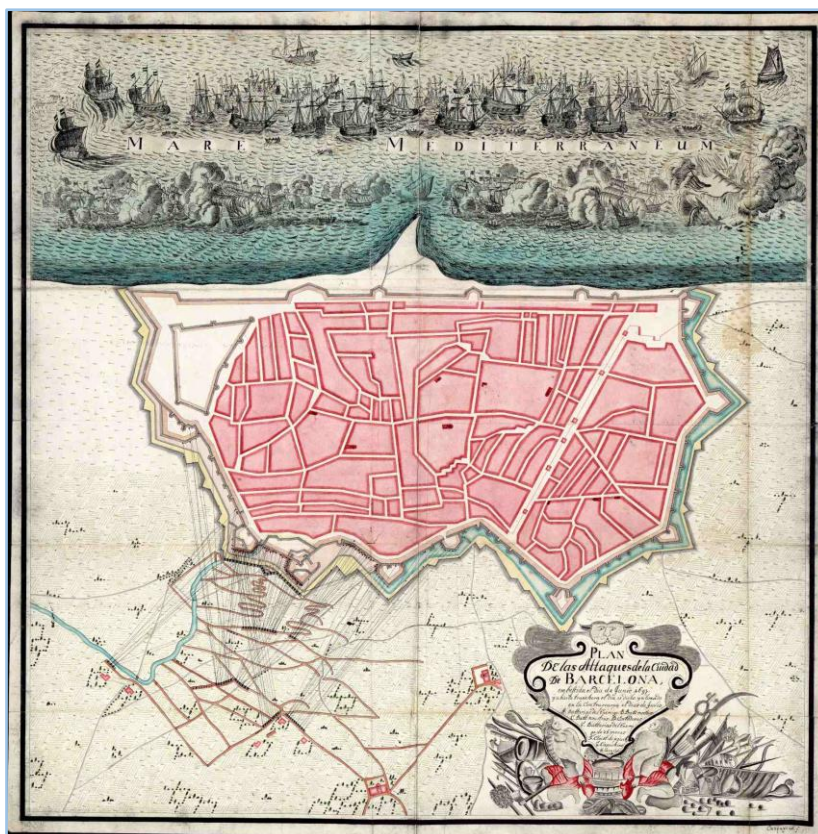

Figura 47 - Plànol de la ciutat de Barcelona durant el setge de 1697, on es representa el RC i la xarxa de trinxeres entre els baluards de Portal Nou i Jonqueres. Font: Fitxa 12.

Figura 49 - A dalt, zona on es va dur a terme el desviament. A baix a l'esquerra: volta del Merdançar parcialment seccionada. A la dreta: detall del mur del RC en el punt on es va produir el desviament. Font: Fernández, Hinojo, 2006.

Figura 50 - Plànol de l'any 1718 on es representa la derivació provisional, de cara a la Ciutadella, i el tram que correspon a la derivació definitiva. Font: Fitxa 64.

Figura 51 - Recorregut definitiu de la séquia un cop havent estat construïda la Ciutadella. Font: Fitxes 26 i 28, respectivament.

Figura 52 - Comparació de l'antic recorregut de la séquia amb els desviaments provisional i definitiu, i la trama urbana actual. Font: Fitxes 15, 64, 22 i ICGC.

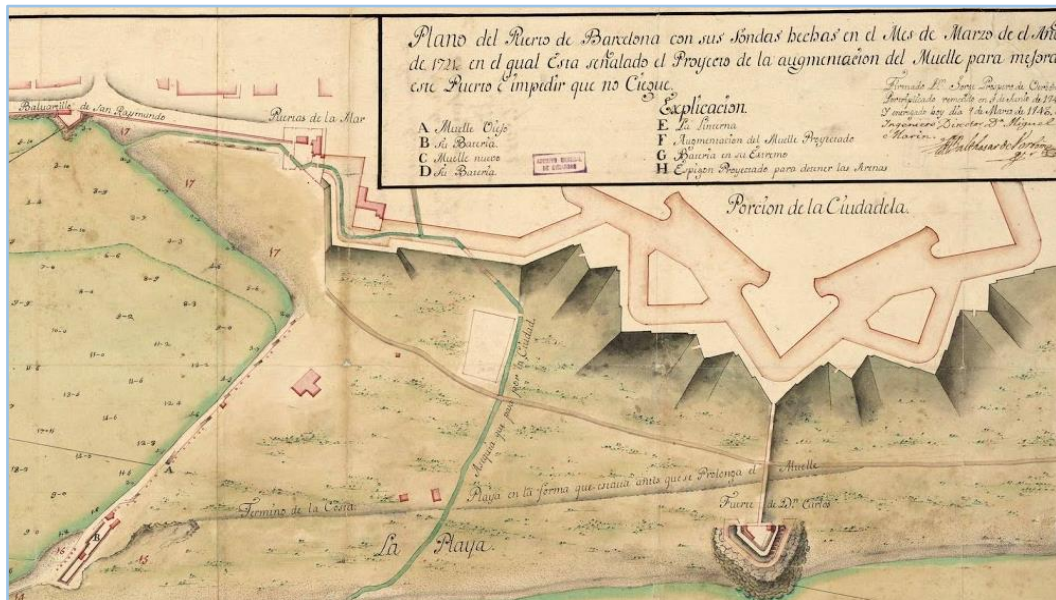

Figura 53 - Plànol on es representa el traçat del RC fora muralles, amb 1) el braçal principal derivant a la platja i 2) part de la cuneta, discorrent només des de la sortida pel llenç de la muralla fins a desaiugar al port, de manera que el tram que anava des de l'antic baluard de Llevant no apareix. També cal comentar que aquest tram de la cuneta discorria entre la muralla i la contraescarpa fins a Portal de Mar, on sortia a l'exterior. Font: Fitxa 25.

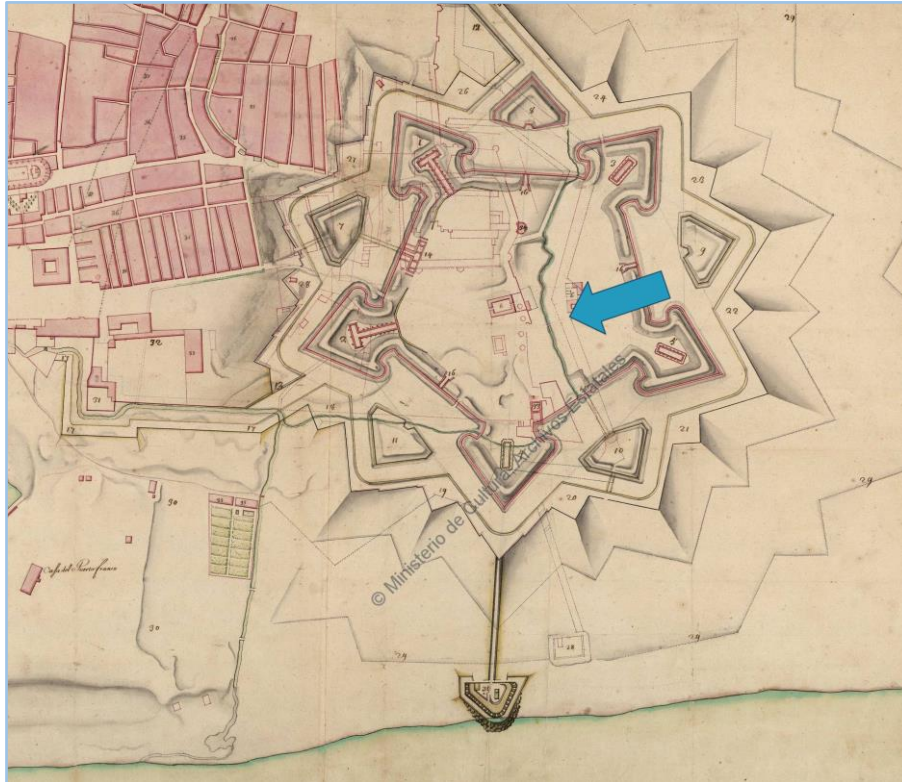

Figura 54 - Plànol de l'any 1716 on es representa la Ciudatella sobreposada a la cuneta del RC.
Font: Fitxa 24.

Figura 55 - Fotografia de la desviació provisional de la cuneta del RC, un cop excavada.
Font: Soberón, 2014.

Figura 56 - Situació del RC en el seu tram final, amb el braçal principal i la cuneta. Font: Fitxa 28.

Figura 58 - Mur delimitador del RC documentat a la intervenció del carrer del Segre. Aquest mur tenia una alçada de 1,50 metres i 0,60 metres d'amplada, i estava disposat en direcció nord-oest cap al sud-est. L'altre mur delimitador no va poder ser documentat per les condicions de la intervenció. Font: Pàmies, 2012.

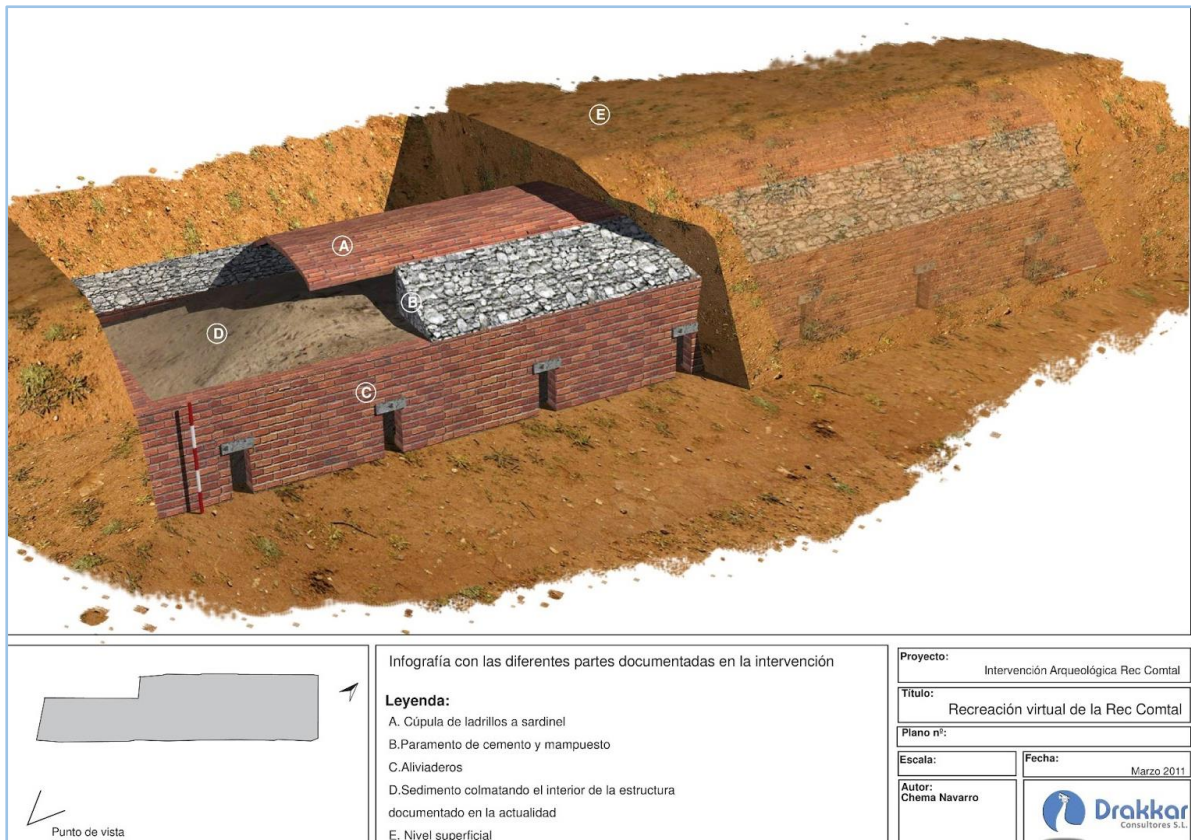

Figura 59 - Recreació 3D d'un tram galeria del RC, en haver estat aquest soterrat per a la construcció de la Mina de Montcada. Aquest tram va ser excavat l'any 2011 per l'empresa Drakkar, però no ha estat possible accedir a la memòria d'excavació.

Font: «<http://drakkaractualidad.blogspot.com.es/2013/03/dibujos-3d-del-rec-comtal.html?spre=tw>», consultat per darrer cop el 27 de maig de 2017.

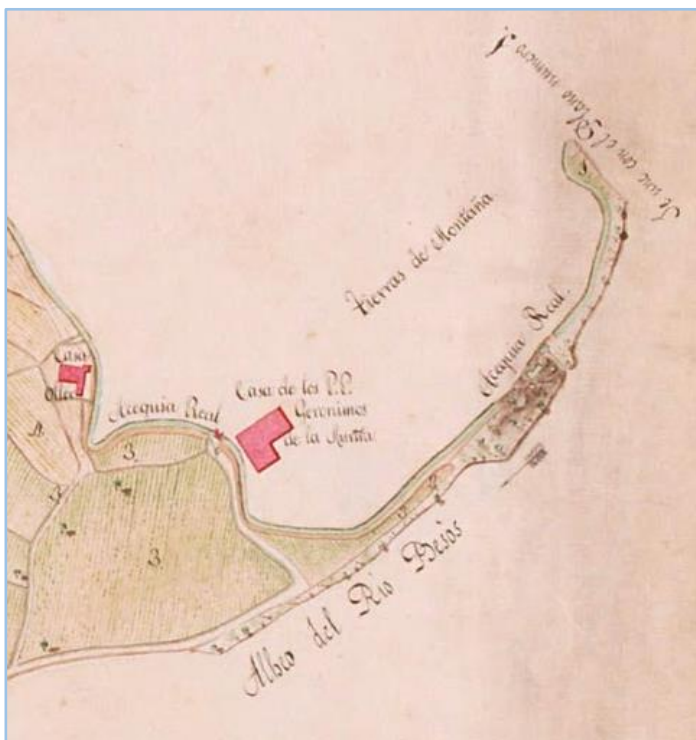

Figura 60 - Recorregut del Rec Comtal pel turó de la Trinitat. En el punt més proper al riu Besòs es presenta una zona més fosca, amb la séquia parcialment soterrada. Font: Fitxa 31.

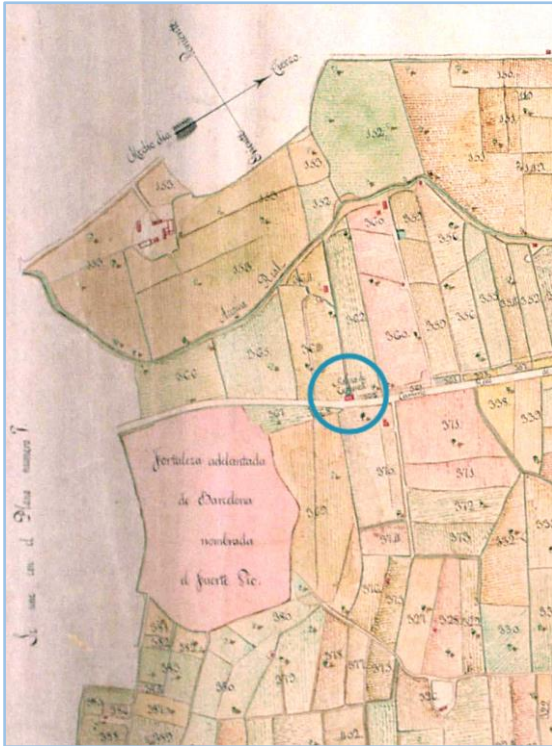

Figura 61 - Recorregut de la séquia a prop del molí Carbonell i Fort Pienc. Font: Fitxa 35.

Figura 62 - Pas de la séquia a través del molí de Sant Andreu, tot eixamplant-se. Font: Fitxa 31.

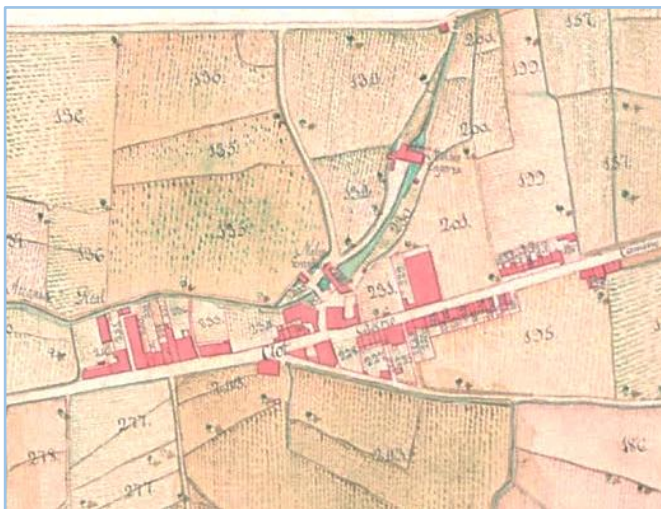

Figura 63 - Desviació del RC per tal d'abastir els casals de molins del Clot. Font: Fitxa 35.

Figura 64 - Representació de la séquia abastint als casals de molins de la Pólvora. Font: Fitxa 36.

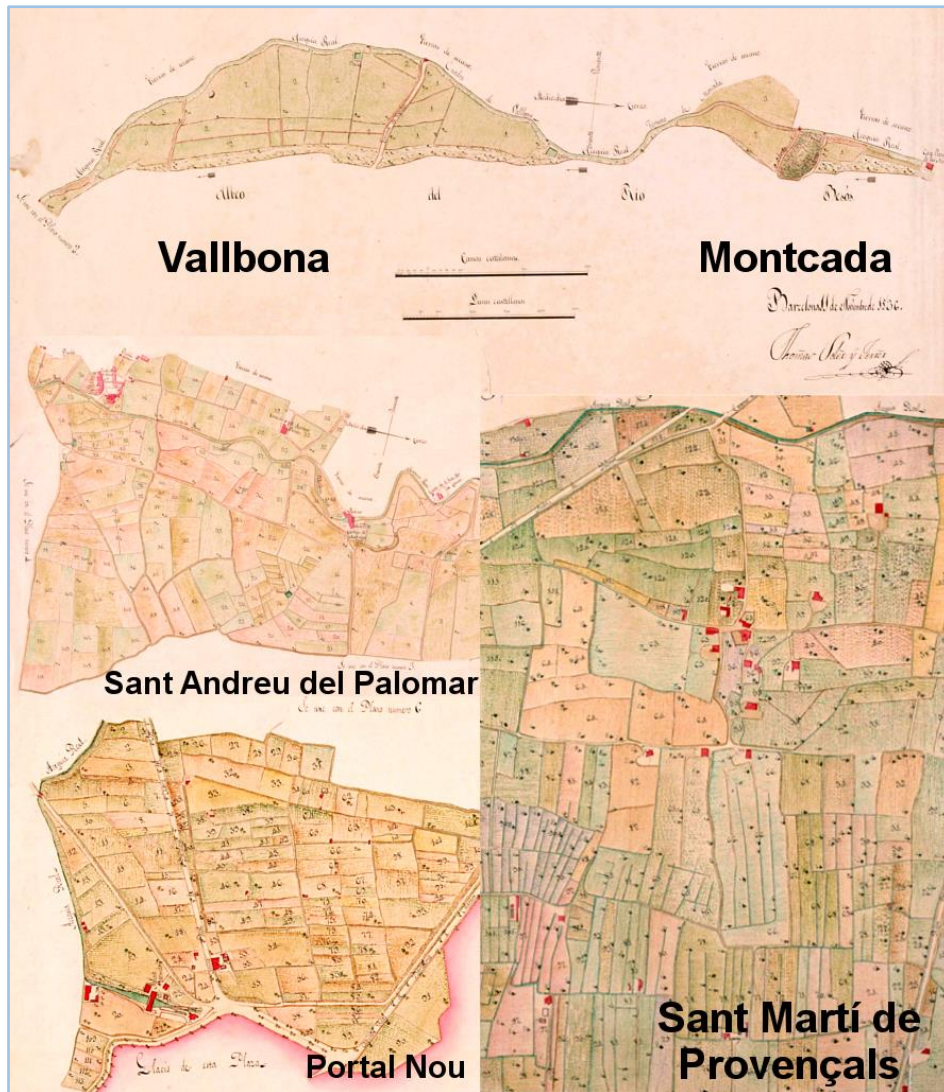

Figura 65 - Comparació de la morfologia de les parcel·les de regadiu al llarg del recorregut de la séquia. Font: Fitxes 30, 31, 34 i 36.

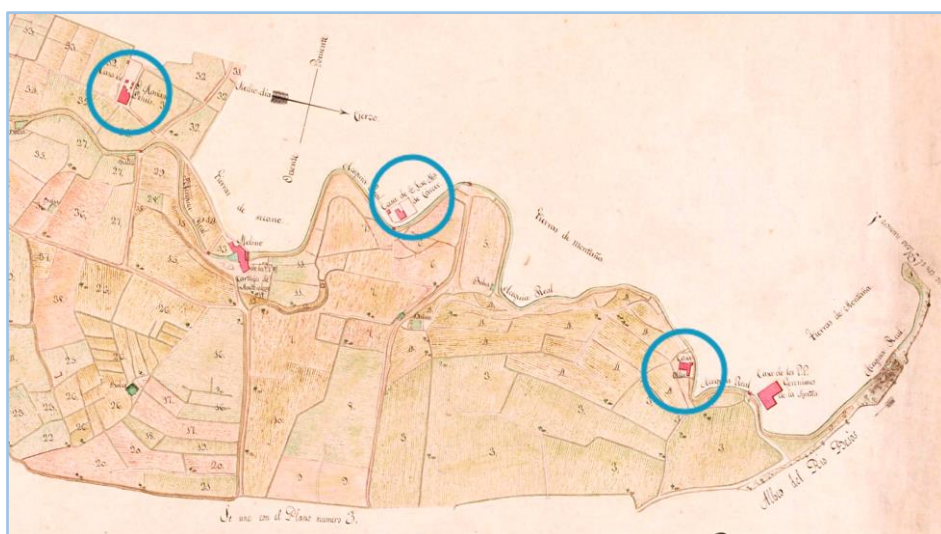

Figura 66 - Tram de la séquia al seu pas per Trinitat Vella i Sant Andreu, a prop de les masies (de nord a sud): Oller, Càrrec i Delhis. Font: Fitxa 31.

Figura 67 - Representació del tram final de la séquia i la seva cuneta l'any 1823, amb el barri de la Barceloneta ja construït. Font: Fitxa 29.

Figura 68 - Vista aèria de Barcelona on es veu representada part de la cuneta, només a cel obert en el punt on vorejava l'antic baluard de Migdia. En primer terme, l'estació de Granollers (futura estació de França). Font: Fitxa 43.

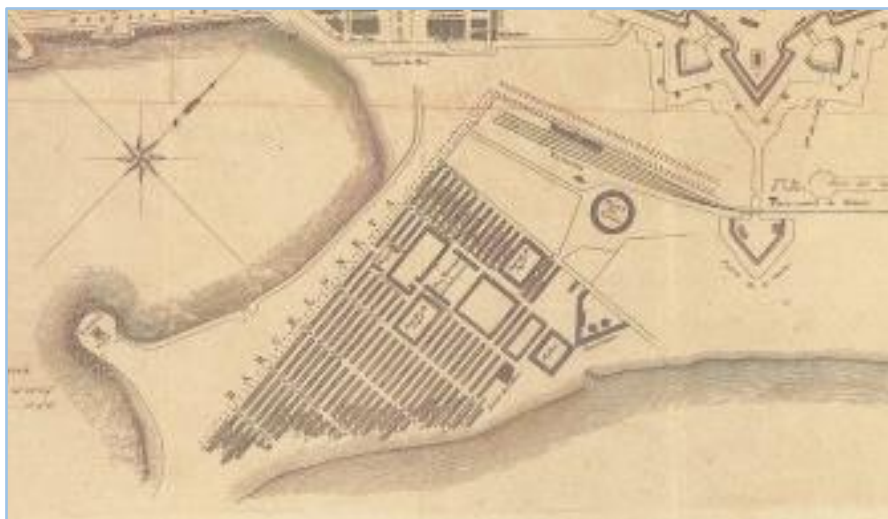

Figura 69 - Situació de la Barceloneta un cop construïda l'estació de ferrocarrils de Granollers i la plaça de toros Font: Fitxa 40.

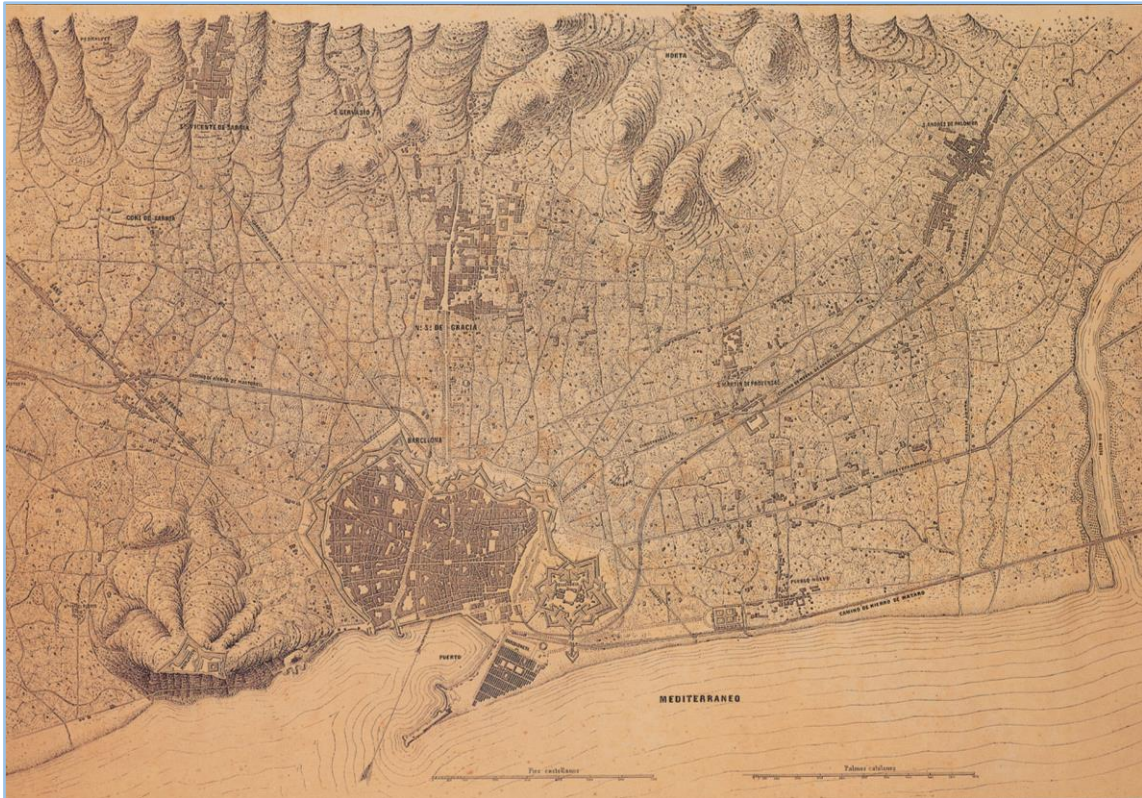

Figura 71 - Representació del Pla de Barcelona abans de l'aplicació del Pla Cerdà, l'any 1853. Font: Fitxa 41.

Figura 72 - Plànol del Pla Cerdà de l'any 1891, amb les muralles enderrocades i el Parc de la Ciutadella. Font: Fitxa 50.

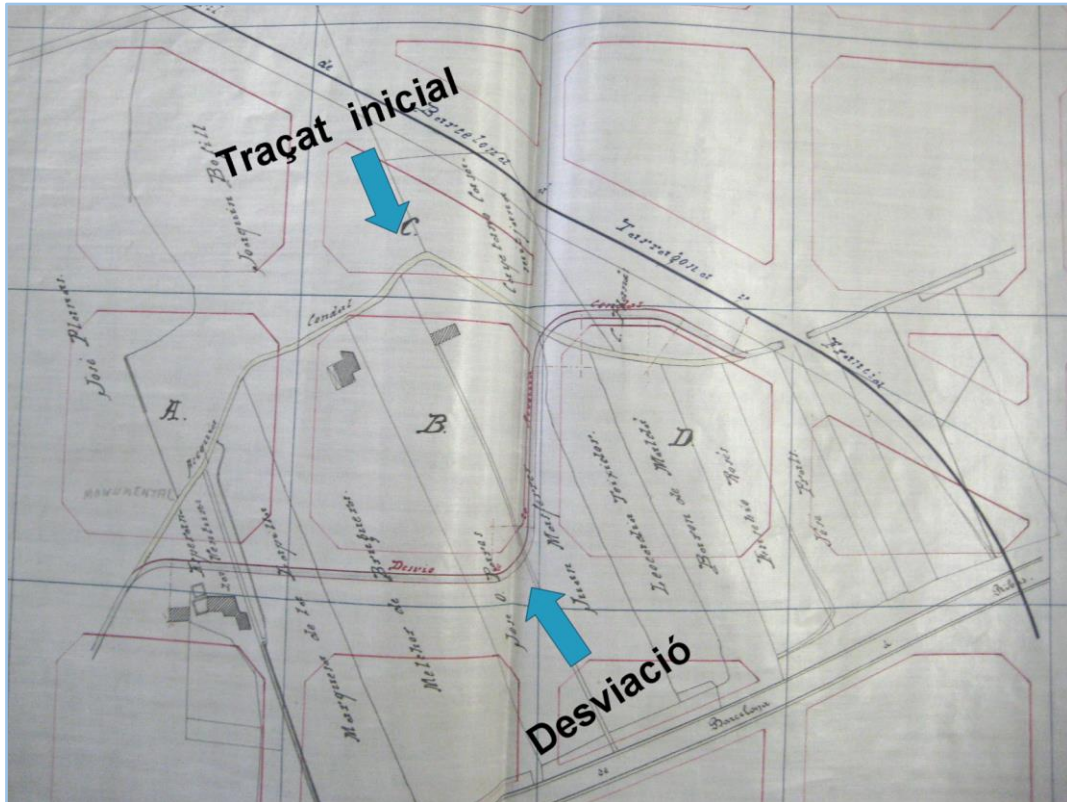

Figura 73 - Plànol amb el traçat original i la desviació del Rec Comtal per evitar que aquest creués l'illa on es projectaria la plaça de la Monumental. Font: Fitxa 51.

Figura 74 - Plànol del recorregut de la séquia des de Montcada fins a l'Eixample entre els anys 1890 i 1920, incloent el soterrament per l'interior de Ciutat Vella i les línies de ferrocarril. Font: Fitxa 48.

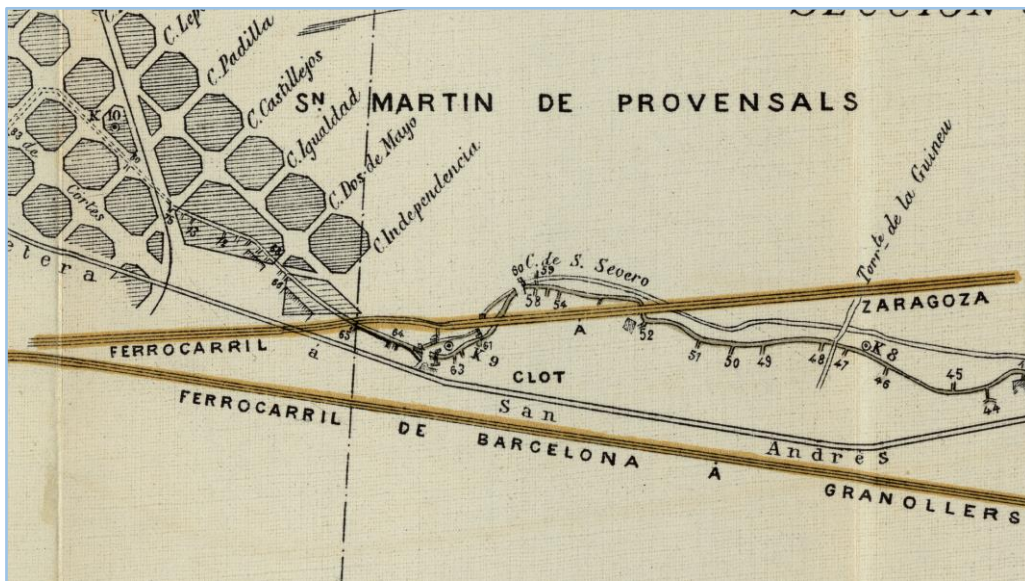

Figura 75 - Representació de l'any 1911 de la zona del Clot on el RC era superat per la via del Ferrocarril a Saragossa. Font: Fitxa 53.

Figura 76 - Evolució de la superfície irrigada amb aigües del Rec Comtal, en mujades (1874-1976). Font: Martín, 2016.

		1862	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930
	Safareigs	6	5	17	26	23	-	3	1
	Palanques	6	-	1	1	1	1	1	1
	Fàbriques	1	1	1	1	2	1	1	1
Pensions fixes	Institucions	-	2	2	2	-	2	2	2
	C.energètiques	-	-	1	2	-	3	4	4
	C. Ferrocarril	-	1	1	1	-	1	1	1
	Resta	-	8	7	20	50	43	78	100
	Total	13	17	30	53	76	51	90	110

Figura 77 - Evolució del nombre de propietaris amb concessions per a l'ús de la séquia. S'observa un augment continuat, amb l'excepció de l'any 1910, moment en què la Junta de la Societat de Propietaris va decidir revisar les concessions i en va cancel·lar un elevat nombre. Font: Junta de Regants, AMSA 3-166 3.1.1 Llibre de padró, expedients 1862, 1870, 1880, 1890, 1900, 1910, 1920, 1930.

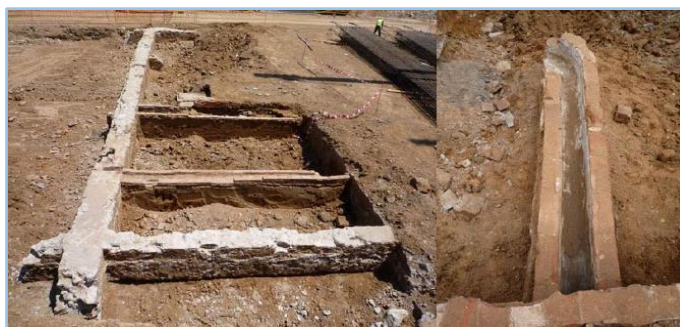

Figura 78 - Canalitzacions de la fàbrica Can Portabella. Font: Monguiló et al., 2012.

Figura 79 - Tram del RC excavat durant les obres de l'AVE a la Sagrera, des del sud. Font: Monguiló et al., 2012.

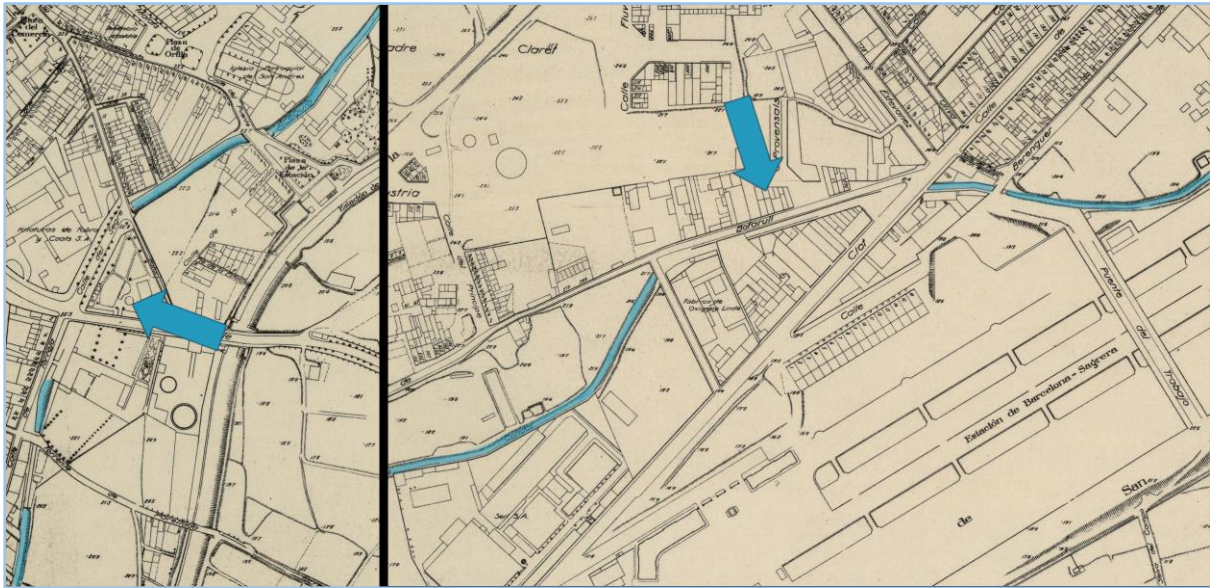

Figura 80 - Cartografia de l'any 1933 on es reflecteixen dos soterraments puntuals: a l'inici del carrer del Segre, on aquest es creuava amb el carrer de Sant Adrià, i a l'encreuament entre els carrers Bofarull i la Sagrera. Font: Fitxes 58 i 59, respectivament.

Figura 81 - Vista interior del col·lector documentat al carrer del Segre, amb la volta construïda a partir de filades de maons. Font: Pàmies, 2012.

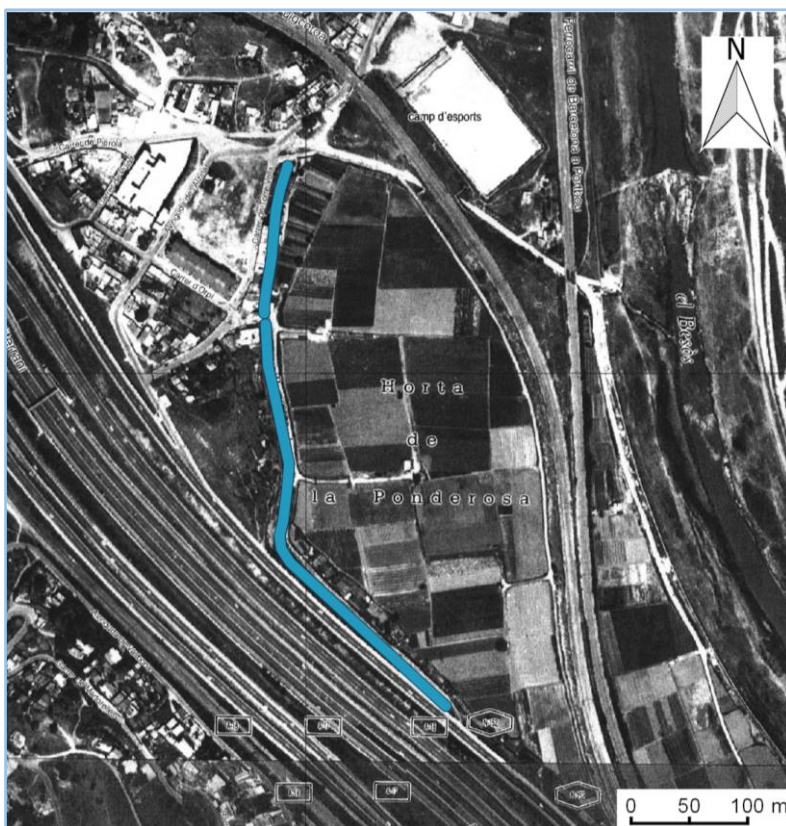

Figura 82 - Recorregut del Rec Comtal per l'Horta de la Ponderosa l'any 1846. Font: ICGC.

Figura 83 - L'Horta de Rocamora l'any 1986. A l'ortofotomapa s'intueix un possible tram encara obert del Rec Comtal. Més enllà de la línia del ferrocarril també es manté l'Horta de Can Font. Font: ICGC.

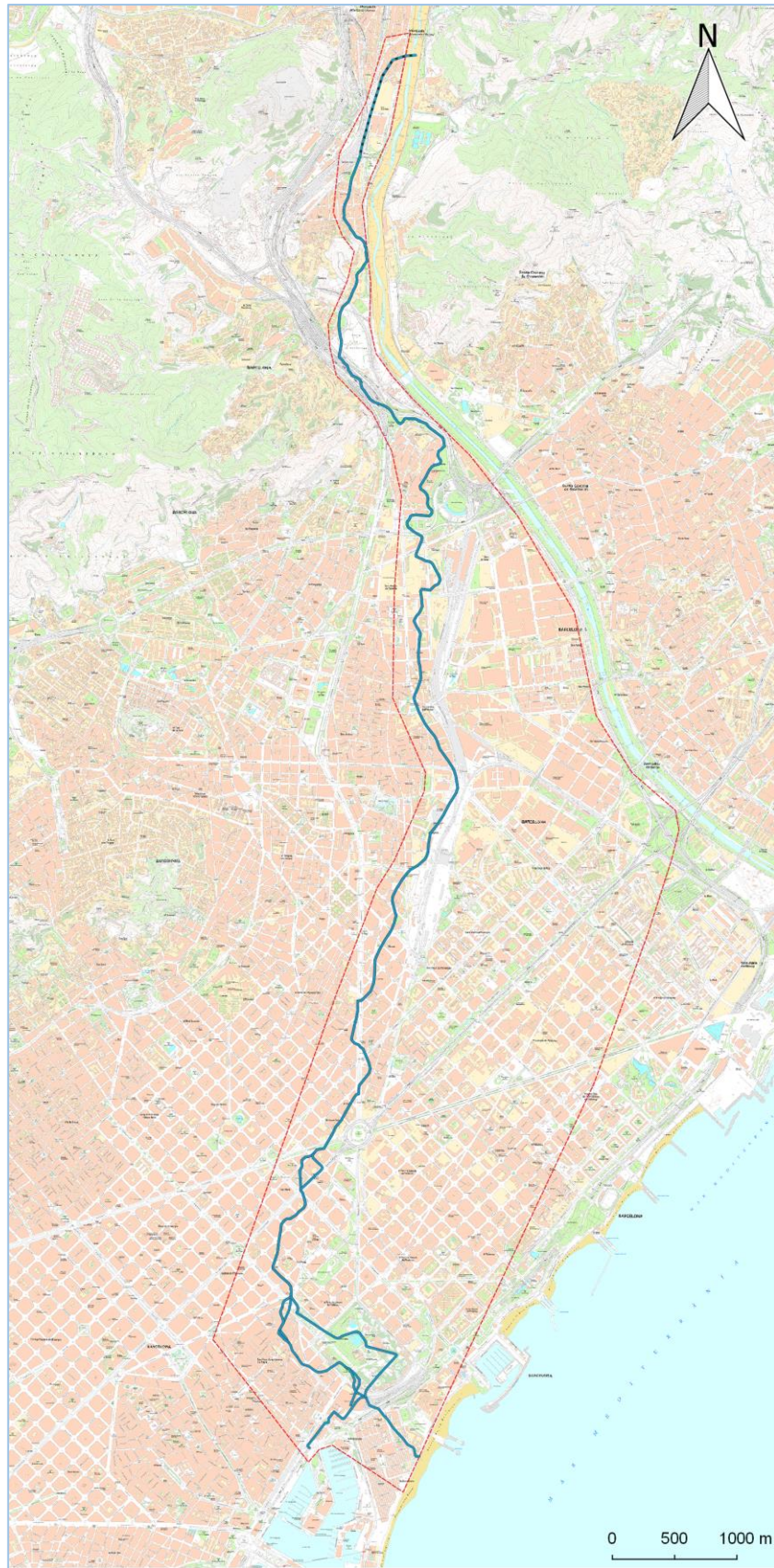

Figura 86 - Projecció del traçat del Rec Comtal sobre la trama urbana actual, i possible zona d'expectativa arqueològica (en vermell). Font: ICGC i pròpia.

8.2. Fitxes d'anàlisi cartogràfica

1 **Títol** **Mapa del territori de Barcelona en la segona meytat del segle XI**

Autor/s	Carreras i Candi, Francesc; Martin, Albert		
Cronologia	1910	Context	Pla de Barcelona al s. XI
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm de Referència	RL.23360_0332-0333

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial (i esquemàtic).
Descripció del traçat	Des del Coll de Finestrelles fins a la desembocadura a la mar Mediterrània.
Referències geogràfiques	Coll de Finestrelles. Rieres (de dalt a baix): Tapioles, [rieries sense nom], Riera d'Horta, Merdançar o torrent <i>Fondo</i> . Coll de Celada. Cros ó Clot de Mel. Pontonals.
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu de Palomar. Sant Martí de Provençals. Barcelona (amb la muralla romana).
Vies i ponts	Traçat de la séquia és paral·lel a la Via Francisca.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	"Molins" a tocar de Sant Pere.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Sant Pere, Sant Cugat del Rech, Santa Maria del Mar.
-------------------	--

2 Títol El territori de Barcelona en el Siglo XII

Autor/s	Casassayas Mariol, Ignasi		
Cronologia	1949	Context	Pla de Barcelona al segle XII
Localització	Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona	Núm de Referència	20100

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Des de Finestrelles fins a la desembocadura.
Referències geogràfiques	Rieres: Torrent de Calau, Torrent del Niño, Torrent <i>de Campanyá</i> , Torrent d'en Tissó, Torrent del Dragó que passa a ser Torrent de Paixalet, Riera de Sant Andreu, Torrent de Piqué que passa a ser Torrent de Parellada i després Torrent de Estadella, Riera d'Horta, Torrent de l'Olla (Merdançar?).
Nuclis d'hàbitat	[Coincidirien amb les esglésies]. Barcelona és representada amb el nucli originari romà i les zones d'expansió fora-muralles amb les vilanoves.
Vies i ponts	Via Francisca a Montcada i via Marina.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	<i>Cequia Madriguera</i> és representada com una derivació del RC.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Sant Andreu, Sant Martí, Santa Eulàlia del Camp, Sant Pere, Sant Cugat, Santa Maria del Mar.
-------------------	--

Comentaris

Superposa les principals vies de la trama urbana de 1949 (*Plaza de la Sagrada Família, Plaza de las Glorias Catalanas, plaza de Cataluña*).

3 Títol La Ribera en el siglo XIII (año 1209)

Autor/s	Sanpere i Miquel, Salvador		
Cronologia	1890	Context	Representa el barri de la Ribera al segle XIII
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RL. 1657_31

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial, amb trams coberts.
Descripció del traçat	Tram per l'interior de Barcelona. Entrada en diagonal des de Portal Nou fins a <i>l'arenal cedido al monasterio de Santa Clara</i> . Es soterra en varis punts del recorregut. Corba molt marcada abans d'arribar al monestir de Santa Clara.
Referències geogràfiques	<i>Puig de las Falgias</i> .
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (barri de la Ribera).
Vies i ponts	<i>Puerta de Camderá</i> .

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturers	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Molins de la Mar.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església i monestir de Sant Agustí, Monestir de Santa Clara, Santa Maria del Mar.
-------------------	---

Comentaris

En tota la sèrie de cartografia de Sanpere i Miquel sobre la Ribera, es marca l'evolució de la línia de costa i com va anar avançant la desembocadura del RC respecte a aquesta.

4 Títol La Ribera en el siglo XIV (1364-1399)

Autor/s	Sanpere i Miquel, Salvador		
Cronologia	1890	Context	Representa el barri de la Ribera al segle XIV
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RL. 1657_49

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial, amb trams coberts.
Descripció del traçat	Tram per l'interior de Barcelona. Recorregut des de l'inici del carrer <i>de Arrover devant lo Rech</i> fins a la desembocadura a prop de la Torre de Santa Marta. Concretament, segueix el carrer <i>de Arrover devant lo Rech</i> avall, fins fer una corba en direcció a Pla den Llull, on creua perpendicularment una sèrie de carrers (<i>cl de Arrover, Oliver, den Pug Ermenal, den Pujalt, den Cavarques, den Janesterra(*)</i>). En arribar a la <i>Plaza dels Calderers</i> fa un gir brusc, anant en paral·lel a Santa Marta. Torna a fer una corba en la desembocadura. Es soterra en varis punts del recorregut, alguns d'aquests soterraments podrien correspondre a ponts.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (barri de la Ribera).
Vies i ponts	(*) + <i>Puerta de San Daniel</i> .

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Hortes de l'església i monestir de Santa Clara.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Santa Marta (amb l'hospital), Santa Clara.
Defensives	Torre de Santa Marta.

Comentaris

En tota la sèrie de cartografia de Sanpere i Miquel sobre la Ribera, es marca l'evolució de la línia de costa i com va anar avançant la desembocadura del RC respecte a aquesta.

5 Títol La Ribera en el siglo XV (1439)

Autor/s	Sanpere i Miquel, Salvador		
Cronologia	1890	Context	Representa el barri de la Ribera al segle XV
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RL. 1657_61

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial, amb trams coberts.
Descripció del traçat	Tram per l'interior de Barcelona. Recorregut des de l'entrada per Portal Nou, fins a la desembocadura entre l'Illa de Mayans i el <i>muelle del espolón de Santa Clara</i> . Es soterra en varis punts del recorregut, possiblement alguns podrien haver estat ponts.
Referències geogràfiques	<i>Isla de Mayans</i> .
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (barri de la Ribera).
Vies i ponts	<i>Plaza de Campderá, carrer de Arrover davant lo Rech</i> , Pla den Llull, carrers <i>de Arrover, Oliver, den Pug Ermenal, den Pujalt, den Cavarques, den Janesterra</i> , i <i>plaza dels Calderers</i> .

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Horts del convent de Santa Clara.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	<i>Molino de Mar</i> .

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Convent i església de Sant Agustí, Santa Marta, Santa Maria del Mar, Santa Clara.
-------------------	---

Comentaris

En tota la sèrie de cartografia de Sanpere i Miquel sobre la Ribera, es marca l'evolució de la línia de costa i com va anar avançant la desembocadura del RC respecte a aquesta. En aquest cas, s'hi superposa la Barceloneta.

6 Títol La Ribera en el siglo XVI (1571)

Autor/s	Sanpere i Miquel, Salvador		
Cronologia	1890	Context	Representa el barri de la Ribera al segle XVI
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RL. 1657_83

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Tram per l'interior de Barcelona, baixant pel carrer d'en Gensana (antic carrer d'Arrover), fins a fer un gir en arribar a Pla d'en Llull. Al seu pas per Pla d'en Llull creua una sèrie de carrers perpendiculars, fins a arribar a la Plaza dels Oms (antiga plaça de Calderers al 1363). En aquest punt fa un gir brusc i continua recte, en direcció al mar, creuant el carrer dels Portals de Mar. Desemboca just al creuar el llenç de muralla entre el baluard de Migdia i el baluard de Llevant. Es soterra en varis punts del recorregut, possiblement alguns podrien haver estat ponts.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (barri de la Ribera).
Vies i ponts	C/ den Gensana, Pla den Llull, plaça dels Oms, carrer Portals de Mar.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Horts del monestir de Santa Clara.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Santa Marta (amb l'hospital), Santa Clara.
Defensives	Baluard de Migdia i de Llevant.

Comentaris

En tota la sèrie de cartografia de Sanpere i Miquel sobre la Ribera, es marca l'evolució de la línia de costa i com va anar avançant la desembocadura del RC respecte a aquesta.

7 Títol **Nouvelle Description de la Fameuse Ville de Barcelone Capitale de la Province de Catalogne**

Autor/s	Boisseau, Jean		
Cronologia	1645	Context	Guerra dels Segadors
Localització	AHCB	Núm. de Referència	12468

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.		
Descripció del traçat	Tram de desembocadura del RC, des de la sortida en el llenç de la muralla entre els baluards de Migdia i de Llevant. A tocar de la muralla es presenta en forma de bassa, amb dos braços: un que voreja el bastió de Llevant, i un altre que va fins a la mar. El recorregut fins a la mar és recte, passant per una zona de barraques (que inclou un pou) i un pont. No s'observa cap tram obert en la zona de la ciutat que està representada.		
Referències geogràfiques	-		
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona, zona de barraques del que serà la futura Barceloneta.		
Vies i ponts	-		

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-		
Sistemes de regadiu	-		
Tallers manufacturadors	-		
Fàbriques	-		
Casals de molins	Molins de Vent.		

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Sant Agustí, Santa Maria del Mar, Santa Clara.		
Defensives	Porta de Mar, bastions de Llevant i de Migdia.		

Comentaris

Vista general de Barcelona des del port.

8 Títol **Vero et giusto Disegno della Planta della Citta et Assedio di Barcelona posta dal'Armi Cattoliche sotto il Comando del Serenissimo D. Gio: D'Austria. L'Anno 1651**

Autor/s	Franco, Giovanni Antonio		
Cronologia	1651	Context	Setge de Barcelona 1651-1652
Localització	Atles de Barcelona	Núm. de Referència	Gravat 24

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial (i esquemàtic).
Descripció del traçat	Recorregut del RC (<i>la Secchia</i>) des del seu inici al riu Besòs fins l'entrada a la ciutat de Barcelona. No es representa la sortida a la mar ni el recorregut per l'interior de la ciutat.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu de Palomar, Sant Martí de Provençals, contorn de Barcelona.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Línia de fortificacions, Muralla de Barcelona, Portal Nou, Bastions de Migdia i Llevant [no es mencionen, però hi són representats].

Comentaris

9 Títol **Barcelona, .../ Priosto ...y luego fue recuperado de los nuestros**

Autor/s	Parisius	Context	Setge de Barcelona 1651-1652
Cronologia	1652	Núm. de Referència	Gravat 25
Localització	Atles de Barcelona		

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	Recorregut del RC (<i>La Zequia</i>) des del seu punt de captació al Besós fins a l'entrada de Barcelona. No es representa la desembocadura al mar ni el recorregut per l'interior de la ciutat.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	S'intueix una possible representació de Sant Andreu de Palomar. Contorn de Barcelona.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Fortificació circumdant, caserna de Sant Martí de Provençals, muralles de Barcelona (amb la representació dels Bastions de Portal Nou, Migdia i Llevant).

Comentaris

10 Títol **Barcelona: Planta de la ciudad y fortificaciones**

Autor/s	Borsano, Ambrosio		
Cronologia	1673-1687	Context	Segle XVII
Localització	Biblioteca Digital Hispánica (BNE)	Núm. de Referència	Bdh0000036263

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial (i esquemàtic).
Descripció del traçat	Representa el tram del RC proper a Portal Nou, amb un doble ramal a l'exterior de la muralla. No es representa el recorregut intern per la ciutat de Barcelona, però sí la desembocadura a la mar en un únic ramal. Sortida per la "Plataforma del Reg", en el llenç de la muralla entre la torre de Sant Sever i el baluard de Llevant.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Contorn de Barcelona.
Vies i ponts	Camí que va des del baluard de Migdia en direcció a la zona del Joncar i la Granota, travessa el RC representant un pas o pont.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Es representen 5 estructures a prop del baluard de Portal Nou, que correspondrien al casal de Molins Nous.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralles de Barcelona, Portal Nou, baluards de Porta Nova, Llevant, Migdia, Torre de Sant Sever.

Comentaris

11 Títol La Ribera del siglo XVII (1679)

Autor/s	Sanpere i Miquel, Salvador		
Cronologia	1890	Context	Representa el barri de la Ribera al segle XVII
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RL. 1657_103

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Traçat per l'interior de Barcelona, baixant pel carrer dels Ventres (antic carrer de Gensana), fent una corba fins a arribar a Pla d'en Llull, on travessa una sèrie de carrers perpendiculars (den Na Rodés, den Oliver, den Juan Grech, <i>de las Triperias</i> , de Cavarques i dels Horts(*)). En arribar a la plaça del Oms fa un gir brusc, anant en paral·lel a l'església de Santa Marta. Seguidament, creua els carrers de Santa Marta i Gran de la Ribera. Continua el seu recorregut fins a la muralla, on surt en un punt entre els baluards de Migdia i de Llevant. Desemboca a uns metres més enllà, en forma de corba.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (barri de la Ribera).
Vies i ponts	(*) + Pla den Llull, Plaça del Oms, carrer Gran de la Ribera.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	<i>Clérics regulares menors</i> , Santa Marta, Santa Clara, Santa Maria del Mar.
Defensives	Muralla de mar, baluards de Migdia i de Llevant.

Comentaris

En tota la sèrie de cartografia de Sanpere i Miquel sobre la Ribera, es marca l'evolució de la línia de costa i com va anar avançant la desembocadura del RC respecte a aquesta.

12 Títol Plan / De las Attaques de la Ciudad / De Barcelona / Embestida el Dia de Junio 1697 / Y Abierta Tranchera [...]

Autor/s	Chapuzeau		
Cronologia	1697-1700	Context	Setge de Barcelona de 1697
Localització	AHCB	Núm. de Referència	19065

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Zona entorn l'entrada del RC a la ciutat de Barcelona, a través del baluard de Portal Nou. Es veu com circula dins de l'estructura de la muralla. No es representa el traçat per l'interior de la ciutat. La sortida a la mar està representada de forma molt esquemàtica (com si fos un camí de terra), amb una bifurcació. Un braçal dóna a la mar i l'altre cap al port.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Possibles estructures a tocar la zona de trinxeres.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralles i baluards de Barcelona.
Ofensives	Zona de trinxeres en ziga-zaga entre els baluards de Portal Nou i el de Jonqueres.

Comentaris

13 Títol **Planta de la ciudad de Barcelona y Montjuic y Moll Y Atachos**

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1697	Context	Setge de Barcelona de 1697
Localització	AHCB	Núm. de Referència	20096

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	<p>Traçat del RC a l'entorn més proper a la ciutat de Barcelona. Entrada a la ciutat pel baluard de Portal Nou, amb un únic braçal. Es marca el recorregut per l'interior de la ciutat (en diagonal a l'entrada, tot recte fins a la corba de Pla d'en Llull, i després canvi bruscat anant en paral·lel a Santa Clara), amb alguns trams soterrats.</p> <p>Abans de la seva sortida pel llenç de la muralla, es representa una zona no urbanitzada amb dos braços. Més endavant, un dels braços es desvia, vorejant el baluard de Migdia. Aquesta desviació surt fora muralles a l'alçada de Portal de Mar, i desemboca abans del baluard de Sant Ramón. L'altre braçal surt recte en la muralla de mar, entre el baluard de Migdia i de Llevant, i és creuat per un camí (amb la representació d'un pont) que prové de Portal de Mar.</p>
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	Representació del que sembla el camí d'Horta; camí que va des de Portal de Mar.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Estructura a tocar el baluard de Portal Nou que podria correspondre a casal dels Molins Nous (però només es representa un únic braçal).

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Sant Agustí, Santa Clara.
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.
Ofensives	Zona de trinxeres en ziga-zaga entre els baluards de Portal Nou i el de Jonqueres.

Comentaris

14 Títol **Le Nouveau Plan de Barcelone. Comme Il Est Aujour d'Huy. / Levé Et Dessiné Sur Les Lieux / [...]**

Autor/s	Alfonso, Ferdinand Mariette; Denis Van Loon, H.		
Cronologia	1697	Context	Setge de Barcelona de 1697
Localització	AHCB	Núm. de Referència	18132

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	RC a la ciutat de Barcelona. Tram a l'entrada del baluard de Portal Nou, amb una doble bifurcació abans d'una estructura. No es representa cap tram per l'interior de la ciutat. Torna a sorgir sortint per la muralla entre el baluard de Migdia i el de Llevant, amb un sol braçal que desemboca a la mar.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	S'intueix el camí d'Horta.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Estructura just a tocar del baluard de Portal Nou, correspondria al casal dels Molins Nous o Soler Sobirà.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.
Ofensives	Zona de trinxeres en forma de ziga-zaga entre el baluard de Portal Nou i el de Jonqueres.

Comentaris

15 Títol Le nouveau plan de Barcelonne [...]

Autor/s	Fer, Nicolas de; Inselin, Charles		
Cronologia	1697	Context	Setge de Barcelona de 1697
Localització	Atles de Barcelona	Núm. de Referència	Gravat 71

Traçat del Rec Comtal.

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	Trams propers a la ciutat de Barcelona: 1) Tram a tocar el baluard de Portal Nou, on es representa una bifurcació, en part a l'exterior i a l'interior del baluard. La séquia es soterra en entrar en contacte amb Portal Nou. 2) Tram a l'interior de la ciutat, per la porta de Sant Daniel anant en paral·lel a Santa Clara, i amb un doble braçal a la sortida del <i>matadero</i> . Aquest tram es soterra a tocar la muralla, i torna a sorgir a través del llenç de la muralla a prop del baluard de Migdia, anant tot recte fins a la desembocadura.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Molí de la pólvora, molins de vent.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Santa Clara.
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.
Ofensives	Trinxeres entre els baluards de Portal Nou i el de Jonqueres.

Comentaris

La diferència respecte al número 14 és que aquest representa el molí de la pólvora a l'interior d'aquesta estructura que sembla una prolongació del Baluard de Portal Nou. El RC és nombrat com a *Riusseau quon a detorne dans le Siege*.

16 Títol Plan du Siège de la Ville de Barcelone [...]

Autor/s	Beaulieu, Sébastien de Pontault de; Beaulieu, Reine Michèle de		
Cronologia	1698	Context	Setge de Barcelona 1697
Localització	AHCB	Núm. de Referència	18118

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Recorregut del RC pel Pla de Barcelona, passant només per Sant Martí de Provençals. Es representa una bifurcació abans d'entrar a la ciutat de Barcelona a través de la muralla. No es representa l'interior de la ciutat. Un únic braçal a la sortida al baluard de Migdia. No desemboca directament a la mar, sinó que forma una bassa.
Referències geogràfiques	Diversos encreuaments de rieres, però sense nom.
Nuclis d'hàbitat	Sant Martí de Provençals, Barcelona.
Vies i ponts	Encreuament de camins i un pont abans de Sant Martí. Pont abans de la bifurcació fora muralles (Pont <i>de las Bigas?</i>). Camí que porta a Sant Martí, camí cap a Mataró. No es distingeix el camí d'Horta.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Zona de parcel·les entorn Portal Nou ben definides, quadrades, representades en forma d'X.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Zona de Molins Nous o casal de Soler Sobirà (<i>Moulins</i>), s'hi representa la característica bifurcació del RC al seu pas.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.

Comentaris

17 Títol El Principado de Cataluña y condados de Rossellon y Cerdaña hecho en el espacio de XII años

Autor/s	Borsano, Ambrosio		
Cronologia	1697	Context	Setge de Barcelona 1697
Localització	Biblioteca Digital Hispánica (BNE)	Núm. de Referència	Bdh0000036323

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Complet (però esquemàtic).
Descripció del traçat	Recorregut de la séquia des del seu punt de captació a una de les corbes del Besòs, fins a la desembocadura a la mar. No es representa el seu recorregut per l'interior de la ciutat.
Referències geogràfiques	Rieres del pla de Barcelona.
Nuclis d'hàbitat	Castell de Montcada, Sant Andreu de Palomar, Sant Martí de Provençals, Barcelona.
Vies i ponts	Pont a prop del punt de captació de les aigües. Camí que va des de Barcelona cap a Montcada, passant per Sant Andreu de Palomar.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.

Comentaris

18 Títol **Plano de Barcleona Sitiada por las Armas de Francia el Dia 12 de Junio [...]**

Autor/s	Gianola, Joan; Gazan, Francesc		
Cronologia	1699	Context	Setge de Barcelona de 1697
Localització	AHCB	Núm. de Referència	07719

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Recorregut del RC des del Clot fins a la seva desembocadura. Entrada a la ciutat pel Baluard de Portal Nou. Es distingeix part del recorregut intern. Desemboca no directament a la mar, sinó en forma de bassa. Es representa un segon braçal que envolta per fora el baluard de Migdia i desemboca en el port.
Referències geogràfiques	Llacuna a la zona del Joncar i la Granota.
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	Camí d'Horta, camí que va cap a Sant Andreu de Palomar.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·lari entorn Portal Nou, però no gaire definit.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Estructures que correspondrien als molins del Clot i Molins Nous o Soler Sobirà.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.
Ofensives	Conjunt de trinxeres en forma de ziga-zaga entre els baluards de Portal Nou i de Junqueres.

Comentaris

19 Títol	Barrio de Ribera		
Autor/s	Sanpere i Miquel, Salvador		
Cronologia	1890	Context	Representa part de Barcelona l'any 1705
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RL.5500_ftlam6

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	<p>Recorregut del RC des de l'entorn més proper de fora muralles fins a la desembocadura. Es representen tres braços just abans de la seva entrada pel baluard de Portal Nou.</p> <p>Dintre de la muralla, fa una bifurcació. Un dels braços passa per la ciutat de Barcelona, a prop de Sant Pere, baixant cap a Sant Agustí, fent una corba en direcció a Pla d'en Llull, un gir brusc passant a anar en paral·lel a Santa Clara, i creuant l'hort de "Passa per tot". Està soterrat en diversos trams.</p> <p>L'altre braç segueix la forma de la muralla pel seu interior, voreja el baluard de Llevant i enllaça de nou amb el braç de sortida de la muralla entre el Baluard de Migdia i de Llevant. Aquest braç de sortida va recte per la platja fins a la seva desembocadura, fent una bassa abans d'entrar en contacte amb la mar. En la zona d'enllaç entre aquests dos braços s'indica la presència un tercer, però no prové de cap lloc.</p>
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	Camí que va cap a Sant Andreu i camí cap a Sant Martí. Camí que va des de Portal de Mar i travessa el RC amb un pont.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les a prop de Portal Nou. A l'interior de la ciutat, zona d'Horts entorn Sant Pere, sant Agustí, santa Clara, i hort de Passa pel Tot. A la platja, petites parcel·les a tocar del RC.
Sistemes de regadiu	Recs entorn les parcel·les de fora muralles. Un d'aquests recs deriva del RC.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Molins Nous / de la Pólvora / Soler Sobirà.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Es representa Sant Pere de les Puel·les, Sant Agustí i Santa Clara.
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.

Comentaris Inclou una làmina transparent on es superposa el Parc de la Ciutadella. Zona de la corba abans d'entrar a Pla d'en Llull correspondria amb el mercat del Born.

20 Títol **Mont luy Avec Les Approches de l'Armée de France [...]**

Autor/s	Forbes, Alexander		
Cronologia	1706	Context	Setge de Barcelona de 1706
Localització	AHCB	Núm. de Referència	17890

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.		
Descripció del traçat	<p>Recorregut del RC entorn la ciutat de Barcelona. Entrada a través del baluard de Portal Nou. Representació del traçat per l'interior de Barcelona amb tres trams oberts: 1) entrada en diagonal, 2) tram obert entorn la zona de Sant Agustí, i 3) tram obert recte fins a la corba de Pla d'en Llull, anant després en paral·lel a Santa Clara.</p> <p>Fora muralles, en la banda del port, no es representa la sortida del RC a través de la muralla, sinó un únic ramal entre el baluard de Llevant i el de Sant Ramón, vorejant el baluard de Migdia per fora de la muralla.</p>		
Referències geogràfiques	-		
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.		
Vies i ponts	-		
Estructures de producció			
Masies i/o zones de conreu	-		
Sistemes de regadiu	-		
Tallers manufacturadors	-		
Fàbriques	-		
Casals de molins	-		
Altres estructures			
Esglésies/cenobis	-		
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.		

Comentaris

21 Títol Le Plan de Barcelonne Et de Ses Environs [...]

Autor/s	Visscher, Nicolas		
Cronologia	1706	Context	Setge de Barcelona de 1705
Localització	AHCB	Núm. de Referència	18949

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Des de Sant Martí fins a la desembocadura. Bifurcació a la zona dels molins del Clot (<i>Moulins</i>), i quatre braçals (tres molt rectes i ben definits) a la zona del Molins Nous o de la Pólvora (<i>Poudriere</i>). No es representa el recorregut intern per la ciutat, tot i que es distingeix un ramal des d'una mica abans dels Molins de Vent. Sortida fora muralles a través del llenç de la muralla entre el baluard de Migdia i de Llevant, dividint-se en tres braçals: 1) un que voreja el baluard de Migdia i desemboca en la zona del port, 2) altre va en direcció al baluard de Llevant, 3) que es dirigeix en direcció a la platja, formant una bassa.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Sant Martí, ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	Camí que va des de Portal de Mar, travessant el RC.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Es representa parcel·lari a l'exterior de les muralles: parcel·les quadrades amb forma d'X entorn Portal Nou i parcel·les rectangulars en la resta del Pla.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Casal del Clot (<i>Moulins</i>), casal de Molins Nous/ Soler Sobirà (<i>Poudriere</i>).

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.

Comentaris

22 Títol **Barcelona [...] Cuarteles del enemigo**

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1714	Context	Setge de Barcelona 1713-1714
Localització	Biblioteca Digital Hispánica (BNE)	Núm. de Referència	Bdh0000036261

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Complet (però esquemàtic).
Descripció del traçat	Recorregut del RC (<i>Zequia</i>) des del seu punt de captació al riu Besòs, a prop del castell de Montcada, fins a la desembocadura a la mar Mediterrània. Bifurcació al seu pas pel <i>Molino de la Pólvora</i> . Entrada a la ciutat pel baluard de Portal Nou. Es representa un tram a l'aire lliure a l'interior de la ciutat de Barcelona. La sortida per la muralla es dona entre el baluard de Llevant i el de Migdia, en un únic braçal que desemboca a la platja.
Referències geogràfiques	Riu Besòs.
Nuclis d'hàbitat	<i>Nuestra Señora de Montcada, Castillo de Montcada, San Andrés, San Martín, T. de Ferrer, T. de Bollasilla, Barcelona, la Granota.</i>
Vies i ponts	<i>Puente de las Bigas</i> (abans de la zona dels molins de la pólvora), pont en la platja. Camí que enllaça Barcelona amb Sant Andreu i Montcada. Camí que connecta Barcelona amb la Granota, Badalona i Montgat.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	<i>Molino de la Pólvora.</i>

Altres estructures

Esglésies/cenobis	<i>Cruz de San Francisco.</i>
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.
Ofensives	<i>Línea de Circunbalación, cuarteles del enemigo</i> , zona de trinxeres entre el baluard de Portal Nou i el de Junqueres, amb bateries i "morteros de tirar bombas" a prop del <i>Puente de las Bigas</i> .

Comentaris

Únic plànol dels defensors de Barcelona durant el setge de 1713-1714.

23 Títol   Attaques de Barcelonne 1714

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	Desconeguda	Context	Setge de Barcelona 1713-1714
Localització	AHCB	Núm. de Referència	19118

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.		
Descripció del traçat	Des de més enllà del Coll de la Celada fins a la desembocadura, tot i que no es representa el seu traçat per l'interior de la ciutat.		
Referències geogràfiques	Coll de la Celada.		
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.		
Vies i ponts	-		

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Par de la muralla de Barcelona, entre els baluards de Llevant i el de Jonqueres.
Ofensives	Línia de trinxeres en ziga-zaga, entre la platja i el convent de Montcalvari dels Caputxins, a l'alçada del baluard de Jonqueres.

Comentaris

El Rec Comtal és representat assecat per la banda de Portal Nou, sent nombrat com a *Sequia desecheé par ou lon comuniqué la tranchéé*. Consultable a Martín Pascual, Manel (2014) "El final de la Guerra i les seves conseqüències", inclòs a Martín Pascual, Manel et al. *Sant Andreu de Palomar. De Francesc de Tamarit al Decret de Nova Planta*, p. 227, Centre d'Estudis Ignasi Iglésias, Barcelona.

24 Títol **Plano de la Ciudadela de Barcelona que demuestra el estado de sus obras [...]**

Autor/s	Verboom, Jorge Próspero		
Cronologia	1716	Context	Construcció de la Ciudadella
Localització	Archivo General de Simancas	Núm. de Referència	MPD, 02, 044

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Tram del RC entorn la Ciudadella. Encara es veu representat part del barri de la Ribera (<i>“casas que se van a demoler”</i>). Tres trams: (1) aquell que prové de Portal Nou, passant per l'interior de la ciutat, i fent una corba en direcció a Pla d'en Llull. Desapareix en apropar-se a la Ciudadella i torna a sorgir en la sortida a l'exterior de la muralla, dirigint-se cap a la platja de la Barceloneta. Desemboca en forma de bassa. (2) Aquell que ve de Portal Nou resseguint el traçat de la muralla, i que en aquest cas discorre per l'interior de la Ciudadella fins a unir-se al tram de sortida de la muralla. (3) Braçal que ressegueix el baluard de Migdia, surt fora de muralles a la zona de Portal de Mar, i desemboca a prop del baluard de Sant Ramón.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona, estructures a la platja de la Barceloneta.
Vies i ponts	Camí que surt de Portal de Mar en direcció al fortí de don Carles, creuant el RC a través d'un pont. Es representen dos pont més en el tram cap a la desembocadura.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les vinculades a les estructures que es troben a la futura Barceloneta.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	Fàbriques de l'interior de la Ciudadella, a la plaça d'armes.
Casals de molins	-

Altres estructures

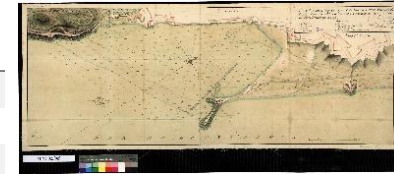
Esglésies/cenobis	Santa Maria del Mar.
Defensives	Ciudadella, fortí de don Carles, muralla de mar, baluard de Migdia.

Comentaris

25 Títol **Plano del puerto de Barcelona con sus sondeos hechos en el mes de marzo de el año 1721 en el cual está señalado el proyecto de la augmentación del muelle para mejorar este puerto e impedir que no ciegue**

Autor/s	Verboom, Jorge Próspero		
Cronologia	1731	Context	Prolongació del moll del port de Barcelona
Localització	Archivo General de Simancas	Núm. de Referència	MPD, 02, 045

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Trams corresponents a la desembocadura del RC. Dos braçals que es separen al llenç de la muralla, sortida entre el baluard de Migdia i la Ciutadella. Un dels braçals es dirigeix cap al port, vorejant el baluard de Migdia en el marge intern de la muralla. A la zona de Portal de Mar fa un angle obtús i segueix la muralla per la banda exterior, fins a desembocar a prop del <i>baluartillo de San Raymundo</i> . L'altre surt en diagonal de la muralla i es dirigeix cap a la platja de la Barceloneta.
Referències geogràfiques	Es marca la diferència en la línia de costa anterior i posterior a la prolongació del moll del port.
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona i estructures entorn la zona de la futura Barceloneta.
Vies i ponts	Dues zones de pas a Portal de Mar. Dues zones de pas a la Barceloneta, inclòs el pas del camí que va des de Portal de Mar cap al fortí de Don Carles.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Ciutadella, fortí de Don Carles, baluard de Migdia, baluard de Sant Ramón.

Comentaris

26 Títol Pla de la ciutat de Barcelona y contorns en lo Año 1740

Autor/s	Renart Closas, Francesc		
Cronologia	1801	Context	Representa Barcelona l'any 1740
Localització	AHCB	Núm. de Referència	02553 (A)

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	<p>Recorregut del RC des de més enllà del Fort Pienc fins a la desembocadura.</p> <p>Tres braçals a la zona dels molins de Portal Nou.</p> <p>Entrada a la ciutat a través del bastió de Portal Nou. Discorre per la ciutat, soterrant-se a prop de Sant Pere, tornant a sorgir entorn Sant Agustí, soterrant-se de nou, i finalment anant a cel obert a tocar de l'esplanada de la Ciutadella. Fa un gir en angle obtús a la zona de l'actual mercat del Born, i es divideix en dos braçals abans de la seva sortida per la muralla de mar.</p> <p>Un dels braçals voreja el bastió de Migdia, sense sortir fora muralles, es soterra a Portal de Mar, i torna a sorgir fins a desembocar al port. L'altre braçal es dirigeix cap a la Barceloneta i desemboca a la mar.</p>
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona, futura Barceloneta, la Bota.
Vies i ponts	<p>S'hi representa el camí cap a Sant Andreu de Palomar, el camí d'Horta amb el Pont de les Bigues.</p> <p>Dos ponts en el traçat que discorre en paral·lel a l'esplanada de la Ciutadella.</p> <p>Camí des de Portal de Mar en direcció al fortí de Don Carles.</p>

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·lari ben delimitat a la zona entre el Fort Pienc i Portal Nou, sobretot a la banda de sota del RC.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Casal de Soler Sobirà.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Sant Pere de les Puel·les, Sant Agustí, Santa Maria del Mar.
Defensives	Fort Pienc, muralles i baluards de Barcelona, Ciutadella, fortí de Don Carles.

Comentaris

RC fa de barrera entre la ciutat i l'esplanada de la Ciutadella.

27 Títol **Plan y demostración de Porciones de Terreno de los Términos de la Ciudad de Barcelona; Sn. Martín de Prov[Ençals], Sn Adrián de Basós y del Total Llamado LA Granota Y Juncá**

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1943	Context	És una còpia d'un plànol de 1756
Localització	AHCB	Núm. de Referència	07427

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Només es representa tram de desembocadura del RC, des del <i>matadero</i> fins a la mar. Resulta interessant perquè es representa la zona de la Granota i Joncar. També s'hi representa la séquia Madriguera.
Referències geogràfiques	Riu Besós, riera sense nom.
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	Camino Real de Mataró.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Gran quantitat de masies, però no vinculades directament amb el RC.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	<i>Matadero.</i>
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla de mar, Portal Nou, Ciutadella, fortí de don Carles.

Comentaris

28 Títol Plano de la Plaza de Barcelona, Su Ciudadela, Y Castillo de Montjuich

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1775-1780	Context	Segle XVIII
Localització	AHCB	Núm. de Referència	20099

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	<p>Bàsicament representa el traçat del RC per l'interior de Barcelona (perquè fora muralles es veu marcada la bifurcació del casal de Soler, però la procedència d'aquest ramal és errònia).</p> <p>Dins de la ciutat, passa pel baluard de Portal Nou, es soterra, i sorgeix en un curt tram darrer de l'absis de Sant Pere. Torna a sorgir a prop les casernes de Sant Agustí i <i>de Cavalleria</i>, anant en paral·lel a l'esplanada. Continua tot recte fins a la zona on actualment es troba el mercat del Born, on fa un angle obtús i es dirigeix cap a la muralla.</p> <p>Abans de sortir fora muralles, fa una bifurcació. Un del braços es desvia en direcció a la caserna de Migdia, surt fora muralles a Portal de Mar, i ressegueix el traçat de la muralla fins a desembocar al port. L'altre braçal es dirigeix cap a la mar, fins a desembocar a prop de les caserna de la Barceloneta.</p>
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona, Barceloneta.
Vies i ponts	Camí que va cap a Sant Andreu, camí que va cap a Mataró. Tres a l'interior de la ciutat i tres ponts a la Barceloneta.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Zona de parcel·les entre el Fort Pienc i Portal Nou. Parcel·les a prop de la Barceloneta i de l'estructura que es marca com l'escorxador en altres plànols.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	Escorxador?
Fàbriques	-
Casals de molins	Casal de Soler.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Sant Pere, Sant Agustí, Santa Maria del Mar.
-------------------	--

Comentaris Interessant respecte a la resta de cartografia d'aquesta època perquè ja es veu representada la Barceloneta.

29 Títol Plan de Barcelone

Autor/s	Selves fils (Ed)		
Cronologia	1823	Context	Segle XIX
Localització	Atles de Barcelona	Núm. de Referència	391

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Trams de desembocadura del RC. Es representa l'interior de la ciutat, però no hi ha trams oberts del RC. Bifurcació a tocar la muralla de mar: un braçal voreja les restes del baluard de Migdia, soterrant-se a l'entrada de Portal de Mar i tornant a sorgir per desembocar al port davant del baluard de Sant Ramón. L'altre braçal es dirigeix cap a la Barceloneta, vorejant-la.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona i Barceloneta.
Vies i ponts	Camí que va des de Portal de Mar creuant el RC. Dos ponts a la zona de la Barceloneta.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralles i baluards de Barcelona. Ciutadella i fortí de Don Carles.

Comentaris

30 Títol **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 1**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Cronologia	1836	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367
Localització	Arxiu de la Corona d'Aragó		

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Pas del RC des de la Casa de la Mina a través de la Quadra de Vallbona, just abans d'arribar al turó de la Trinitat.
Referències geogràfiques	Rieres: <i>torrente Tapiolas</i> .
Nuclis d'hàbitat	-
Vies i ponts	Torrent Tapioles. Altre camí, ja a prop de la Trinitat, sense nom. Camí que circula paral·lel al RC en tot el recorregut. Possible pont més enllà de la primera bassa.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les de regadiu de mida irregular a la banda de sota del RC (només una a la banda de dalt, a Montcada). Són de mides més grans a la Quadra de Vallbona, sobretot aquelles més properes al RC. Parcel·les de secà a la banda de dalt del RC. Arbrat en la zona més a tocar del riu Besòs.
Sistemes de regadiu	Comportes: dues a Montcada, a prop de la casa de la Mina; una altra relacionada amb l'encreuament RC amb el torrent de Tapioles. Una quarta comporta al final del recorregut que es representa en aquest full. Basses: una just després del puig de Sant Joan i una altra més enllà del torrent Tapioles. Recs que deriven del RC: un, a la Quadra de Vallbona. Dos <i>arroyos</i> que parteixen del RC a la zona de Montcada (coincidirien amb el camí del molí de Can Sant Joan?).
Tallers manufacturers	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
-------------------	---

Comentaris

Enllaça amb el full 2.

31 Títol **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 2**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Cronologia	1836	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367
Localització	ACA		

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Pas del RC des del turó de la Trinitat i per Sant Andreu de Palomar, per darrere de l'absis de la seva església. Corbes molt pronunciades abans d'arribar al nucli de Sant Andreu, ja que es tracta d'una zona marcada com a " <i>tierras de montaña</i> ". Traçat "trecat" a la zona darrere del turó de la Trinitat, marcat com una zona molt fosca.
Referències geogràfiques	<i>Tierras de montaña</i> , referint-se a la Trinitat.
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu de Palomar.
Vies i ponts	A partir del turó de la Trinitat, camí a tocar del RC. S'hi representa el camí que va a Santa Coloma, tot i que no es menciona. Altres camins que delimiten les parcel·les de conreus. Ponts: abans de la casa de Don José María de <i>Cárcer</i> , també dos petits ponts a prop del <i>Molino</i> . Un altre pont abans de la casa de Don <i>Mañano</i> Delhis. Altres dos ponts, abans i després del nucli del poble de Sant Andreu.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les de regadiu a sota del RC, també a sobre en apropar-se al poble. Casa Oller, Casa de Jose Maria de <i>Cárcer</i> , Casa de Don <i>Mañano</i> Delhis.
Sistemes de regadiu	Basses: només dues directament relacionades.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	<i>Cortijos de "Monte-Alegre"</i> , que correspondria al molí de Sant Andreu.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Casa de los <i>P. E. Gerónimos de la Murtra</i> , església de Sant Andreu de Palomar.
-------------------	---

Comentaris

Enllaça amb els fulls 1, 3 i 4.

32 Títol **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 3**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs		
Cronologia	1836	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Localització	ACA	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	No apareix.
Descripció del traçat	Correspon a les terres irrigades per les aigües del RC al terme de Santa Coloma de Gramanet.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	-
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·lari de terres irrigades, irregular.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
-------------------	---

Comentaris

Enllaça amb els fulls 2 i 4.

33 Títol **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 4**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs		
Cronologia	1836	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Localització	ACA	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Continuació del RC per terres de Sant Andreu.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	-
Vies i ponts	Dos camins que el creuen. Espai arriba fins al camí de Barcelona a Mataró.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les de regadiu principalment a la zona sota el RC, de mides irregulars. Dues estructures vinculades, que podrien ser masies.
Sistemes de regadiu	Tres recs que en deriven.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
-------------------	---

Comentaris

Enllaça amb els fulls 2, 3 i 5.

34 **Títol** **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 5**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs		
Cronologia	1836	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Localització	ACA	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Correspon al pas del RC per les terres de Sant Martí de Provençals.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Nucli de Sant Martí de Provençals.
Vies i ponts	És travessat per dos camins: <i>Camino Antigo</i> i <i>Camino Real de San Andrés de Palomar</i> .

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les de conreu irregulars, principalment a la banda de sota del RC. Estructures d'hàbitat disperses.
Sistemes de regadiu	Dues basses relacionades, i quatre recs que en deriven.
Tallers manufacturers	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església de Sant Martí.
-------------------	-------------------------

Comentaris

Enllaça amb els fulls 4 i 6.

35 Títol **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 6**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs		
Cronologia	1836	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Localització	ACA	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Pas del RC per les terres de Sant Martí de Provençals, concretament la zona del Clot i de Fort Pienc. Bifurcació a la zona dels molins del Clot.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	El Clot.
Vies i ponts	<i>Camino de Barcelona al Camino del Clot</i> (que passa a dir-se <i>Camino Real al Pueblo de Sant Andrés de Palomar</i> en creuar el Clot). <i>Camino Real de Barcelona a Mataró.</i>

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les irregulars de regadiu per sota i per sobre del traçat del RC.
Sistemes de regadiu	Dues basses. Es distingeixen tres recs que en deriven.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Del Clot, amb els molins de Laporta i Gran Baix. Molí d'en Carbonell amb un rec que deriva del RC.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Fort Pienc.

Comentaris

Enllaça amb els fulls 5 i 7.

36 Títol **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 7**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs		
Cronologia	1836	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Localització	ACA	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Pas del RC per les terres de Barcelona, fins a tocar la muralla en la zona de Portal Nou. Fa una “baixada” prominent fins als <i>Molins</i> que correspondrien al casal de Soler. En aquest punt, agafa molta amplada (ja que el casal de molí més gran es situa a sobre), i deriva en dues branques.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	Inici del <i>Camino Real de Barcelona al camino del Clot</i> , i del <i>Camino Real de Barcelona a Mataró</i> . Es representa també el camí d'Horta, amb un pont (que correspondria al <i>Pont de las Bigas</i> d'altres plànols).

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·les de regadiu de forma rectangular, fins al glacis de la Ciutadella.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Casal que correspondria al de Soler, destacant el molino Dormidor.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
-------------------	---

Comentaris

Enllaça amb els plànols 6 i 10 (desaparegut).

37 Títol **Plano en diez hojas que comprende el terreno regable con las aguas de la Acequia Real o Rec Comtal en el llano de Barcelona – Hoja 8**

Autor/s	Soler i Ferrer, Tomàs	Context	Procés de despatrimonialització (1820-1852)
Cronologia	1836	Núm. de Referència	08019-UD-120547/1679367
Localització	ACA		

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	No apareix.
Descripció del traçat	Correspon a les terres irrigades per aigües del RC a la zona de la Granota i el Joncar, per sota del camí de Barcelona a Mataró, fins a la mar.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	-
Vies i ponts	<i>Camino de Barcelona a Mataró.</i>

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Estructures d'hàbitat aïllades, possiblement relacionades amb les parcel·les, que tenen formes i mides irregulars.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
-------------------	---

Comentaris

Enllaça amb els fulls 9 (desaparegut) i 4.

38 Títol Plano de Barcelona

Autor/s	Patxot, Fernando		
Cronologia	1840	Context	Segle XIX
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RL.23360_0942-0943

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	Només es representa sortida del RC a tocar de la muralla de mar. Dos ramals: un que va en direcció a la Barceloneta, i altre que voreja les restes del baluard de Migdia. Aquest ja no es dirigeix cap al port, sembla que passa a estar soterrat.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona.

Comentaris

39 **Títol** Configuración del Llano de Barcelona comprendido entre la Sierra de Tibidabo y el mar, y desde el río Besós al Oeste de la montaña de Monjuí

Autor/s	Almirante, J; Herrera Dávila, J.		
Cronologia	1843	Context	Segle XIX
Localització	Biblioteca Digital Hispánica (BNE)	Núm. de Referència	Bdh0000036252

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Traçat del RC des de Sant Andreu del Palomar fins a la desembocadura. No es representa cap tram a l'interior de la ciutat de Barcelona. Resulta interessant per les referències de nuclis d'hàbitat. Un únic braçal que desemboca a la mar.
Referències geogràfiques	Rieres (clarament, les de Sant Andreu, Horta i Malla, encara que no s'indiquen els seus noms).
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu de Palomar, Sant Martí de Provençals, Camp del Arpa, Clot, Barcelona.
Vies i ponts	Camí d'Horta, camí que va cap a Sant Andreu, camí a Mataró.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Fort Pienc, muralla i baluards de Barcelona, Ciutadella i fortí de Don Carlos.

Comentaris

40 Títol Plano de la ciudad de Barcelona

Autor/s	Saurí, Manuel; Matas, Joseph		
Cronologia	1849	Context	Segle XIX
Localització	Atles de Barcelona	Núm. de Referència	463

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	No apareix.
Descripció del traçat	Ja no apareix el traçat del RC corresponent a la seva desembocadura.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Barcelona i Barceloneta.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla i baluards de Barcelona. Ciutadella i fortí de Don Carles.
Ferrovies	Estació de França.
Esbarjo	Plaça de toros de la Barceloneta.

Comentaris

41 Títol Plano Topográfico de Barcelona y pueblos circunvecinos

Autor/s	Carrera, Joaquim	Context	Pla de Barcelona abans del Pla Cerdà
Cronologia	1853	Núm. de Referència	592
Localització	Atles de Barcelona		

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Recorregut del RC (<i>Acequia Real</i>) des d'haver passat la Trinitat fins a l'entrada a la ciutat de Barcelona. Zona de corbes abans de Sant Andreu. Creua el camí que porta cap a Sant Andreu, fa la "baixada" dels molins del Clot i la propera al Fort Pienc, fins arribar al límit amb la muralla de Barcelona.
Referències geogràfiques	Riu Besòs. Es marquen les rieres, tot i que no són nombrades.
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu de Palomar, Sant Martí de Provençals, Barcelona, Barceloneta, Poble Nou.
Vies i ponts	Camí que va des de Barcelona cap a Sant Andreu i Montcada (<i>Carretera a Vich</i>). També es representa el camí d'Horta, que creua al RC a la zona de Portal Nou. Camins entre el parcel·lari. Carretera a Mataró.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·lari irregular a tot el Pla de Barcelona, entorn els nuclis de Sant Andreu, Sant Martí i Poble Nou.
Sistemes de regadiu	Séquia Madriguera.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Es distingeix una estructura al Clot que correspondria als casals moliners del Clot, però no es veu representat el casal de Soler a prop de Portal Nou.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Fort Pienc, muralles i baluards de Barcelona, Ciutadella i fortí de don Carles.
Ferrovitàries	Una línia de ferrocarril, en direcció a Granollers. Vinculada a l'edifici de la MZA on actualment es situa el parc del Clot (des del 1986).

Comentaris

42 Títol **Plano Topogràfic: Hoja nº 13 [Sant Andreu de Palomar]**

Autor/s	Cerdà Sunyé, Ildefons		
Cronologia	1850-1855	Context	Aixecament topogràfic per al Pla Cerdà
Localització	AHCB	Núm. de Referència	16713

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Recorregut del RC per Sant Andreu, anant en paral·lel a <i>carretera a Vich y Ripoll</i> , fins passat el límit amb Sant Martí (que és la riera d'Horta).
Referències geogràfiques	Riera d'Horta, riera de Sant Andreu.
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu de Palomar.
Vies i ponts	Carretera de <i>Vich y Ripoll</i> . Camí a Santa Coloma de Gramanet. Es marquen cinc ponts sobre el RC, tres dels quals havent passat l'església de Sant Andreu.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu de Palomar.
-------------------	-------------------------------------

Comentaris

43 Títol **Barcelone: Vui Prise Au-dessus Des Gares de Mataro et Du Nord**

Autor/s	Guesdon, Alfred		
Cronologia	1856	Context	Segle XIX
Localització	AHCB	Núm. de Referència	17688

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Vista aèria de Barcelona. Es representa la sortida del RC a tocar de la muralla de mar, passant per sota de les vies de l'antiga Estació de França (l'Estació de Granollers). Es veu com voreja les restes de l'antic baluard de Migdia i es soterra a tocar Portal de Mar.
Referències geogràfiques	El Port, Montjuïc.
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona, zona de barraques fora muralles.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Defensives	Muralla de Barcelona.
Ferrovieres	Línia de Barcelona a Granollers, Estació de Granollers.

Comentaris

44 **Títol** **Proyecto de Un Boulevard O Paseo de Circunvalación de Barcelona con Arreglo a las Bases Prescritas en la Real Orden de 15 de Setiembre del Año 1862**

Autor/s	Garriga Roca, Miquel; Fontserè Mestre, Josep		
Cronologia	1862	Context	Projecte del Passeig de Circunvalació
Localització	AHCB	Núm. de Referència	25108 (1-36)

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Tram del RC proper a Portal Nou, superposat a la trama del Pla Cerdà i al Projecte del Passeig de Circunvalació. Prové del carrer Casp, i a l'illa entre els carrers d'Ausiàs March i Alí Bei es marca la presència de dues estructures que correspondrien al que queda del casal de Soler. Baixa recte en aquesta illa fins a la carretera d'Ausiàs March, on fa un gir proper a la carretera a Horta, i es soterra (ja que per sobre hi passa la riera de Malla). Torna a sortir, creuant l'actual Passeig de Sant Pere i introduint-se a l'illa entre la <i>plaza del San Pedro i Calle del Rech Condal</i> .
Referències geogràfiques	Riera de Malla, que en creuar-se amb el RC passa a nombrar-se Bogatell.
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona.
Vies i ponts	Carretera a Horta, carretera a Vic, camí de Ronda.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Casal de molins (amb dues estructures) que correspondria a l'antic casal de Soler.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
-------------------	---

Comentaris

45 Títol Plano de Barcelona

Autor/s	Barraquer i Plácido, Narciso		
Cronologia	1870	Context	Segle XIX
Localització	Archivo del Centro Geográfico del Ejército	Núm. de Referència	SG Ar.F-T. 6-C. 3-119-120

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Tram obert del RC a l'entrada de Ciutat Vella. Encara hi ha present el casal de molins de Soler. És creuat per la carretera a Horta.
Referències geogràfiques	Camp de Mart, després de la desaparició de la Ciutadella.
Nuclis d'hàbitat	Ciutat de Barcelona, amb part de l'Eixample ja construït.
Vies i ponts	Camí de Ronda, carretera a Vic, carretera a Horta.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturats	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Antic casal de Soler.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Ferrovies	Estació del Nord amb vies de tren; Estació de França.

Comentaris

Consultable a Urteaga, Luis (2014), "Dos planos de Barcelona formados por el Cuerpo de Estado Mayor del Ejército, 1870 y 1885"; inclòs a Grau, Ramon; Montaner, Carme (Eds) *Estudis sobre la cartografia de Barcelona, del segle XVIII al XXI: Els mapes d'una ciutat en expansió*, p. 154, ICGC, AHCB, Barcelona.

46 Títol Plano de Barcelona

Autor/s	Barraquer, José; Fontala, Luis		
Cronologia	1887	Context	Segle XIX
Localització	Archivo del Centro Geográfico del Ejército	Núm. de Referència	SG, AR. F-T. 6-C. 3-122-V.3-125-126

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	RC des de l'antic Fort Pienc fins a l'illa entre el passeig de Sant Joan i el carrer Roger de Flor. El traçat està marcat dins de les illes de cases, baixant des de l'actual plaça de les Glòries i la Gran Via. Seguidament baixa pel carrer de Sicília en diagonal, travessa el carrer d'Ausiàs March, baixa tot recte fins al carrer d'Alí Bei i es soterra en mig de l'illa de cases on actualment es troba la parada de metro d'Arc de Triomf.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	-
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Zona a la dreta del passeig de Sant Joan i del Parc de la Ciutadella encara hi ha parcel·les.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Esbarjo	Parc de la Ciutadella.

Comentaris

Consultable a Urteaga, Luis (2014), "Dos planos de Barcelona formados por el Cuerpo de Estado Mayor del Ejército, 1870 y 1885"; inclòs a Grau, Ramon; Montaner, Carme (Eds) *Estudis sobre la cartografia de Barcelona, del segle XVIII al XXI: Els mapes d'una ciutat en expansió*, p. 157, ICGC, AHCB, Barcelona.

47 Títol [Plànol de l'Eixample amb el traçat definitiu de la Xarxa Viària]

Autor/s	Cerdà Sunyer, Ildefons		
Cronologia	Desconeguda	Context	Planificació del Pla Cerdà
Localització	AHCB	Núm. de Referència	16750

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Recorregut del RC des d'haver creuat la Trinitat fins al carrer Roger de Flor. Zona de moltes corbes abans de Sant Andreu, creua la carretera a Vic/Ripoll i posteriorment la línia de ferrocarril del Nord, on seguidament fa la "baixada" del Clot. Continua més o menys paral·lel a la carretera a Vic/Ripoll, fent la "baixada" a la zona de Fort Pienc, i es creua amb el camí a Horta, fins a tocar Portal Nou.
Referències geogràfiques	-
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu, Sant Martí, Ciutat Vella.
Vies i ponts	Carretera a Ripoll, camí d'Horta, camí a Santa Coloma. Pont en haver passat l'església de Sant Andreu.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Molí de Sant Andreu, vinculat amb el Passeig a Santa Coloma.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu.
Ferrovies	Dues línies de ferrocarril, casa de MZA.

Comentaris

48 Títol [Plànol de Barcelona]

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1890-1920	Context	Segle XIX-XX
Localització	AHCB	Núm. de Referència	10075

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	<p>Recorregut del RC des de la Bocamina fins a Roger de Flor. També inclou el traçat de la mina subterrània i dels pous des del riu Besòs i Ripoll.</p> <p>Passa pel turó de Can Sant Joan, Vallbona i la Trinitat. Fa el recorregut entre Sant Andreu i la línia de ferrocarril de Barcelona a Granollers. En arribar al Clot, creua la línia de ferrocarril del Nord, la segueix en paral·lel i la torna a creuar (corresponent a l'antiga baixada del casal de molins del Clot). A partir d'aquí segueix un recorregut més o menys recte entre les illes de cases, fins a l'alçada del carrer de Castillejos amb Diagonal, on puja per la Diagonal fins al carrer de Padilla i fa una corba en direcció a carrer de las Cortes (Gran Via), amb Marina. Tot seguit creua l'illa de cases entre Marina i carrer de Coruña, puja una mica cap a Sicília, fa una corba i baixa en diagonal fins al carrer Roger de Flor. En tot aquest tram segueix la línia de nivell de 20 metres.</p> <p>A partir d'aquest punt, es marca el traçat però en línia discontinua, baixant fins al passeig de Sant Joan, entrant a Ciutat Vella i desembocant a la Barceloneta.</p>
Referències geogràfiques	Rius Besòs i Ripoll. Riera d'Horta.
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu, Sant Martí, Barcelona.
Vies i ponts	Trama de l'Eixample fins al Clot. Carretera a Vic/Ripoll.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	Rec que desaigua al Besòs a la zona de Montcada.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Molí de Sant Andreu.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Ferrovies	Línia de Barcelona a Granollers, línia del ferrocarril del Nord.

Comentaris

49 Títol **Mapa geològic y topogràfic de la província de Barcelona**

Autor/s	Almera i Comas, Jaume; Brossa i Trullàs, Eduard; Henrich y Cia		
Cronologia	1891	Context	Segle XIX
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RM. 19537

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Recorregut des de Montcada fins a l'encreuament amb riera Malla o Bogatell, a l'illa de cases entre Passeig de Sant Joan i Roger de Flor.
Referències geogràfiques	Rius Besòs i Ripoll. Serralada de Collserola. Turó de Montcada. Coll de Finestrelles i la Trinitat. Es creua amb diversos torrents i rieres al seu pas: Torrent <i>de San Juan</i> (a Montcada), torrent <i>Estret del Rech</i> , torrent de Perera, torrent <i>Font del Niño</i> , torrent den Campanya o Tiso, Rec Pachalet, Riera de Sant Andreu, Torrent Parellada, Riera d'Horta, torrent de la Guineu.
Nuclis d'hàbitat	Montcada, Sant Andreu (amb La Sagrera), Sant Martí (amb el Clot), Barcelona.
Vies i ponts	Carretera <i>de Ribas</i> (carretera a Vic/Ripoll). Camí de Santa Coloma. Camí d'Horta.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Esbarjo	Parc de la Ciutadella.

Comentaris

50 Títol **Plano de Barcelona y sus alrededores en 1890 [...]**

Autor/s	Serra, Josep Maria		
Cronologia	1891	Context	Segle XIX
Localització	Atles de Barcelona	Núm. de Referència	655

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Des de Sant Andreu fins a l'illa en l'encreuament entre els carrers d'Ausiàs March i Sicília.
Referències geogràfiques	Riera d'Horta.
Nuclis d'hàbitat	Sant Andreu (amb La Sagrera), Sant Martí (amb el Clot), Barcelona/Ciutat Vella.
Vies i ponts	Carretera a Vic/ <i>de Ribas</i> , camí d'Horta.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Zona de camp a Sant Andreu.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturers	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

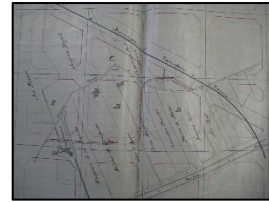
Esglésies/cenobis	-
Esbarjo	Parc de la Ciutadella.

Comentaris

A la zona de Sant Andreu, el RC fa de límit amb la zona de camp.

51 Títol [Sense títol]

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1897	Context	Segle XIX
Localització	Arxiu Municipal del Districte de Sant Andreu	Núm. de Referència	Rec Comtal unitat número 2

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.		
Descripció del traçat	<p>Marca la desviació del RC entre els carrers Consell de Cent i Diputació, superposant l'antic traçat amb el nou.</p> <p>El tram original marca el traçat de la séquia després de passar la Diagonal, anant per mig de l'illa de cases entre Castillejos i Padilla, pujant fins al carrer Diputació, fent un pic, i seguidament baixant pel carrer de Lepant i creuant l'illa on es troba actualment la Monumental fins a Marina (*).</p> <p>La desviació marca el traçat del RC pel carrer Consell de Cent, baixant pel carrer de Padilla i continuant per la Gran Via de les Corts, fins a l'illa de la Monumental, on fa un gir baixant cap a Marina.</p>		
Referències geogràfiques	-		
Nuclis d'hàbitat	-		
Vies i ponts	(*)		
Estructures de producció			
Masies i/o zones de conreu	-		
Sistemes de regadiu	-		
Tallers manufacturadors	-		
Fàbriques	-		
Casals de molins	-		
Altres estructures			
Esglésies/cenobis	-		

Comentaris

52 Títol **Minas de Aguas Potables en el Rio Besòs, Jurisdicción de Montcada, para la Acequia Condal y Abastecimiento de Barcelona. Plano General.**

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1911	Context	Segle XX
Localització	AHCB	Núm. de Referència	10226

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Recorregut del RC a Montcada, des de la casa de la Mina (<i>origen de la mina</i>) fins a entrar per darrere del turó de Can Sant Joan. Inclou el recorregut subterrani de la mina des del Riu Besòs i el riu Ripoll, marcant els diferents pous.
Referències geogràfiques	Riu Besòs.
Nuclis d'hàbitat	Montcada.
Vies i ponts	Camí des del Molí de Sant Joan fins al riu Besòs, creuant el RC (correspondria a l'actual carrer del Molí).

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	Comportes: abans del molí de Sant Joan, deixant córrer una séquia de desguàs cap al riu Besòs. Una altra comporta abans del turó, enllaçant amb la <i>casa de las bombas de la Acequia Condal</i> . Una última comporta al final del recorregut marcat pel plànol, deixant passar una séquia de desguàs . Sèquies de desguàs: tres, dues vinculades a comportes, la tercera relacionada amb el molí de Sant Joan.
Tallers manufacturers	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Molí de Sant Joan.

Altres estructures

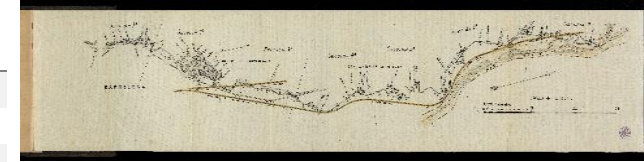
Esglésies/cenobis	-
Ferrovíaries	Ferrocarril a Granollers, caselles del carril.
Captació d'aigua	<i>Pozos y bombas del Ayuntamiento</i> , fent referència a la casa d'aigües de Montcada.

Comentaris

També es representa una altra séquia a la zona de Montcada a tocar del riu Ripoll, però no sembla tenir relació amb el RC.

53 Títol **Minas de Aguas Potables en el Rio Besòs, Jurisdicción de Montcada, para la Acequia Condal y Abastecimiento de Barcelona. Secciones 1ª a 7ª**

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1911	Context	Segle XX
Localització	AHCB	Núm. de Referència	10226

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Complet.
Descripció del traçat	Des de la Casa de la Mina fins a la desembocadura a la mar Mediterrània, tot i que l'últim tram apareix en línies discontinües. Trams representats: 1) (Seccions 1, 2, 3 i 4) des de la boca de la mina fins al carrer de la Sagrera. 2) (Secció 5) des del carrer de la Sagrera fins a l'encreuament amb la via del Ferrocarril a Saragossa, passant per sota de les vies i anant en paral·lel amb el carrer de <i>San Severo</i> , on torna a creuar les vies. 3) (Secció 6) Entrada a la trama urbana de l'Eixample, fins a Diputación-Castillejos. En aquest recorregut, a l'alçada del carrer Igualada, s'inclina en direcció a la cantonada de l'illa amb el carrer de Castillejos. 4) (Secció 6) Tram representat amb línies discontinües, des de Diputació/Castillejos fins a Marina-Casp. Creua la Diagonal pel carrer Diputació, i a l'alçada de Marina fa un gir baixant fins a l'encreuament del carrer de Casp. 5) (Secció 6) Des del carrer de Casp fins al passeig de Sant Joan, creuant el camí d'Horta. 6) (Secció 7) Tram marcat en línia discontinüa, des del passeig de Sant Joan, baixant fins a Portal Nou, creuant-se amb els carrers Calders, Princesa, la plaça del Born i el carrer <i>Frente Aduana</i> . Seguidament passa al costat de l'Estació F. C. MZA, es creua amb el <i>Camino del Cementerio</i> (actual Icaria) i desemboca a la mar (*). Referències geogràfiques Torrents i rieres: Torrent Tapioles, torrent Creu den Batlle, torrent Parera, torrent de la <i>Font del Niño</i> , torrent Patxalet, Riera de Sant Andreu, riera de Cañadó, Riera d'Horta, torrent de la Guineu. Turó de la Trinitat (<i>Furadada</i>). Nuclis d'hàbitat Montcada i Barcelona. Vies i ponts Camins abans de l'encreuament del RC amb la séquia de <i>la Casa San Juan: Trompeta</i> , tres portes i <i>paso de Aguas</i> . Ponts: <i>Puente de la Viña del Estudiante</i> (a Vallbona, correspondria al pont de la plaça de Primer de Maig), <i>Puente del Hort</i> (correspondria a l'actual pont de la Vaca), <i>Puente de casa Garsa</i> (Sant Andreu), pont de l'Església (Sant Andreu), pont del carrer <i>San Severo</i> , (*) + Carretera a Vic (carretera a Ribas), camí de Santa Coloma (amb el pont de la Garassas), <i>paso de las Aguas</i> , camí de Sant Cristóbal i camí <i>de la casa Nuera</i> (Sant Andreu). Estructures de producció Masies i/o zones de conreu Casa San Juan a Montcada. Sistemes de regadiu Comporta del Hort, vinculada a séquia de desguàs, abans de vorejar el turó de Can Sant Joan/Puig den Jorba. Comporta a l'entrada a Vallbona. Comportes i sèquies de desguàs a la Trinitat. Tallers manufacturers -

Fàbriques	-
Casals de molins	Molí de Sant Andreu.
Altres estructures	
Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu.
Ferrovitàries	Línia de ferrocarril de Barcelona a Granollers, línia de ferrocarril a Saragossa, Estació de Ferrocarril MZA.

Comentaris

54 Títol **Barcelona y su hinterland**

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1900-1920	Context	Segle XX
Localització	AHCB	Núm. de Referència	02968

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	Recorregut des de la boca mina fins més enllà de l'església de Sant Martí del Clot, soterrant-se a l'alçada del carrer Dos de Maig. Des de la sortida de la mina, creua el <i>puig den Jorba</i> en direcció a Trinitat i Sant Andreu. Fa el recorregut per Sant Andreu, fins que creua el carrer de la Sagrera en direcció a Sant Martí. Seguidament, creua el ferrocarril del Nord, i a l'alçada de l'església de Sant Martí del Clot torna a creuar-lo, fa la baixada dels molins del Clot i creua les vies per tercera vegada, perdent-se al carrer Dos de Maig.
Referències geogràfiques	Riu Besòs i riu Ripoll. Torrents i rieres: Torrent <i>de Can San Juan, Tapiolas</i> , T. Font del Alba o Maguerot, Torrent Torre Vella, Torrent de Mare de Déu, Torrent Creu del Batlle, del Niño, Riera de Sant Andreu, Riera d'Horta. Puig d'en Jordà (Puig de Can Sant Joan).
Nuclis d'hàbitat	Montcada, Sant Andreu, Sant Martí, Ciutat Vella.
Vies i ponts	Camí de Santa Coloma. Carretera <i>de Ribas</i> (a Vic/Ripoll).

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Can Sant Joan, molí de Sant Andreu, molins del Clot.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu, Església de Sant Martí del Clot.
Ferrovies	Ferrocarril de França (amb edifici "talleres"), ferrocarril del Nord.
Esbarjo	Parc de la Ciutatella.

Comentaris

55 Títol Red de Distribución

Autor/s	Desconegut		
Cronologia	1929-1931	Context	Segle XX
Localització	AHCB	Núm. de Referència	20101

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	Molt pixel·lat, però s'intueix el recorregut de la séquia des de més enllà dels <i>Pozos</i> (Casa de les Aigües de Montcada) fins a Consell de Cent. Inclou la xarxa de canalitzacions des de Montcada fins al dipòsit de la Trinitat, i la seva entrada a la ciutat.
Referències geogràfiques	Riu Besòs, puig de la Puiterla (?), Trinitat.
Nuclis d'hàbitat	Montcada, Barcelona.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Molí de Sant Andreu.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Ferrovies	Línia a Granollers, amb el dipòsit de mercaderies de la MZA.

Comentaris

56 Títol **Barcelona, escala 1:5.000- Hoja i4**

Autor/s	Servicio Topográfico del Ayuntamiento.		
Cronologia	1933-1936	Context	Segle XX
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RM.99141

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Des del Pont de l'Hort/de la Vaca, passant per darrere del turó de la Trinitat.
Referències geogràfiques	Riu Besòs. Torrents i rieres: torrent de la Mare de Déu, Torrent de Parera, torrent de Calau, torrent <i>del Niño</i> , torrent de Campañá.
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (Vallbona).
Vies i ponts	Carretera <i>de Ribas</i> .

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Quadra de Vallbona. Can Garibau, havent passat el turó de la Trinitat.
Sistemes de regadiu	Recs de desguàs darrere del turó de Trinitat.
Tallers manufacturers	-
Fàbriques	<i>Compañía General de Aguas de Barcelona, Aguas de Moncada.</i>
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Ferrovies	Ferrocarril de Norte i ferrocarril de MZA (a Granollers).

Comentaris

Enllaça amb f2.

57 Títol **Barcelona, escala 1:5.000 – Hoja f1**

Autor/s	Servicio Topográfico del Ayuntamiento.		
Cronologia	1933-1936	Context	Segle XX
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RM.99141

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Només petit tram del RC a l'extrem inferior.
Referències geogràfiques	Riera de Sant Andreu, torrent de Parellada.
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (Sant Andreu).
Vies i ponts	Carrer de San Adrià, carrer de Joan Comas, carrer de Burriana, <i>calle de las Afueras</i> (aquestes tres últimes, vinculades a la seva vegada amb el carrer de Santa Coloma).

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturers	-
Fàbriques	<i>Fábrica de Tejidos de Caralt y Pérez. Hiladoras Fabra y Coats.</i>
Casals de molins	-

Altres estructures

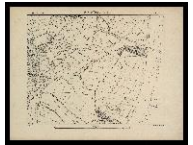
Esglésies/cenobis	-
-------------------	---

Comentaris

Enllaça amb f3.

58 Títol **Barcelona, escala 1:5.000- Hoja f2**

Autor/s	Servicio Topográfico del Ayuntamiento.		
Cronologia	1933-1936	Context	Segle XX
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RM.99141

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Des del passeig de Santa Coloma fins les primeres <i>Hiladoras Fabra y Coats</i> . Soterrament a l'inici del carrer del Segre, per al creuament del carrer de San Adrià.
Referències geogràfiques	Torrent de Parellada.
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (Sant Andreu).
Vies i ponts	Camí abans del passeig de Santa Coloma, camí que dona al Molí de Sant Andreu, camí més enllà del passatge de Jacinto Guardiola, carrer <i>del Puente</i> , carrer del Segre.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Parcel·lari a la banda dreta del RC.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	<i>Cuartel y Parque de Artilleria, Fábrica de Tejidos Guardiola y Alpareda, Fábrica de Automóviles Ricart España, Hiladoras Fabra y Coats, Fabricación Nacional de Colorantes y Explosivos, Compañía Peninsular de Asfaltos SA, Discos Ordeón SA.</i>
Casals de molins	Molí de Sant Andreu.

Altres estructures

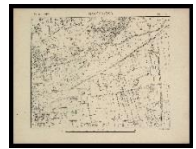
Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu.
Escolars	<i>Grupo escolar Ignacio Iglesias.</i>

Comentaris

Enllaça amb i4.

59 Títol **Barcelona, escala 1:5.000- Hoja f3**

Autor/s	Servicio Topográfico del Ayuntamiento.		
Cronologia	1933-1936	Context	Segle XX
Localització	Cartoteca Digital ICGC	Núm. de Referència	RM.99141

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Zona entorn l'estació de la Sagrera, des de la Riera d'Horta fins l'encreuament del RC amb la línia de ferrocarril del Nord (a Saragossa). Soterrament del tram del RC a l'encreuament del carrer de Bofarull amb la Sagrera.
Referències geogràfiques	Riera d'Horta, torrent de la Guineu.
Nuclis d'hàbitat	Barcelona (Sant Martí).
Vies i ponts	Pont a l'encreuament del carrer Berenguer amb el pont del Treball, pont del carrer Torrente Guineu, Pont carrer Lope de Vega (actual carrer de Biscaia), pas del Ferrocarril del Nord.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	<i>Fábrica de Tejidos de Caralt y Pérez, Société Lainière, Fábrica "Ver Verdet" de José Iso, Hilaturas Fabra y Coats, fábrica de oxígeno Linde, Sert SA.</i>
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Ferrovies	Línia de Ferrocarril del Nord, Ferrocarril MZA, Estació de Barcelona-Sagrera.

Comentaris

Enllaça amb f1.

60 Títol Ortofoto 1946 (vol americà sèrie A)

Autor/s			
Cronologia	1946	Context	Segle XX
Localització	ICGC	Núm. de Referència	[Vissir3]

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	Des de la boca mina fins a la illa entre el carrer Navas de la Tolosa i el carrer del Trinxant. Diversos trams oberts i soterrats. Trams oberts: 1) des de la boca mina fins al passeig de Santa Coloma, entorn el molí de Sant Andreu. 2) Des del carrer del Palomar fins al carrer del Pont (passada l'església de Sant Andreu). 3) Des del carrer del Segre fins al carrer de la Sagrera. 4) Des del carrer d'Hondures fins a Navas de la Tolosa(*).
Referències geogràfiques	Puig de Can Sant Joan, Trinitat. Riu Besòs.
Nuclis d'hàbitat	Montcada (amb el barri de Can Sant Joan reticular, a l'entorn del traçat de la séquia) i Barcelona.
Vies i ponts	(*) + Carretera a Ribas, passeig de Santa Coloma. Diverses zones de pas en tot el recorregut, tres a Montcada, tres a Vallbona (amb un primer pont a l'encreuament de Torre Vella/torrent de Tapiolas, després el que serà conegut com a Pont de la Vaca i un altre més endavant), quatre abans del passeig de Santa Coloma.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Entorn rural a l'entrada de Vallbona, es distingeixen algunes estructures en paral·lel a la carretera de Ribas. Zona de parcel·les a la Trinitat.
Sistemes de regadiu	Es distingeixen possibles recs derivats del RC en la zona entre Trinitat i passeig de Santa Coloma.
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	Fàbrica a tocar el Besòs (<i>Compañía General de Aguas de Barcelona</i>), estructures davant del molí de Sant Andreu, Can Portabella, Fabra i Puig.
Casals de molins	Molí de Sant Andreu.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu, Església de Sant Martí del Clot.
Ferrovies	Línia de Barcelona a Granollers.

Comentaris

61 Títol Ortofoto 1956 (vol americà sèrie B)

Autor/s			
Cronologia	1956	Context	Segle XX
Localització	ICGC	Núm. de Referència	[Vissir3]

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Des de la casa de la Mina fins al carrer Navas de la Tolosa. S'identifiquen cinc trams oberts de la séquia. 1) Des del Reixegó fins al cap de futbol localitzat abans del passatge de Santa Coloma. 2) La zona entorn el molí de Sant Andreu 3) Des del carrer del Palomar fins a l'actual carrer de Joan Torres (abans de l'església de Sant Andreu). 4) Des del carrer del Segre, a l'alçada del carrer Mossèn Quintí Mallofré, fins a creuar el carrer de la Sagrera, tot fent una corba passant a prop de les vies del ferrocarril. 5) Des del carrer Ciutat d'Elx amb carrer d'Hondures, continua més o menys paral·lel al carrer de la Sagrera fins arribar al carrer de Biscaia. S'intueix un petit tram més endavant, entre l'illa de cases, soterrant-se a partir del carrer Navas de la Tolosa. (*)
Referències geogràfiques	Puig de Can Sant Joan, Trinitat. Riu Besòs.
Nuclis d'hàbitat	Montcada i Barcelona.
Vies i ponts	(*) + Carretera a Ribas, passeig de Santa Coloma. Dos ponts a la zona de Montcada. Altes dos a Vallbona.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Horts de la Ponderosa a Vallbona. En aquest traçat, el RC sembla haver estat modificat, presentant un traçat molt definit. Parcel·lari a l'entrada de Sant Andreu.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	Fàbrica de Vallbona, a tocar el Besós i la presa. Fàbrica davant del molí de Sant Andreu. Fabra i Coats, Can Portabella.
Casals de molins	Estructura del molí de Sant Andreu.

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu, Església de Sant Martí del Clot.
Ferrovies	Línia de Barcelona a Portbou (antiga línia a Granollers).

Comentaris

62 Títol Plano del cauce de la Acequia Condal y sus minas sito en el término municipal de Barcelona

Autor/s			
Cronologia	1963	Context	Segle XX
Localització	AMDSA	Núm. de Referència	Rec Comtal unitat número 2

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial
Descripció del traçat	Recorregut del RC des de Vallbona fins a la desembocadura a la Barceloneta, dividint-se en trams oberts, coberts i anul·lats. Trams oberts: 1) Des del pont de Torre Vella, passant en paral·lel per la carretera <i>de Ribas</i> , fins a <i>Torrente del Niño</i> . 2) Tram del molí de Sant Andreu. 3) Des del carrer del Palomar, més o menys en paral·lel al passeig de Torres i Bages, fins a l'actual carrer de Joan Torres. 4) Des de l'alçada de Passeig de Fabra, passant a prop de l'Estació de la Sagrera, fins a creuar-se amb el carrer de la Sagrera.
Referències geogràfiques	Riu Besòs.
Nuclis d'hàbitat	Barcelona.
Vies i ponts	-

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	-

Altres estructures

Esglésies/cenobis	-
Ferrovies	Línia de Barcelona a Portbou. Estació de la Sagrera.

Comentaris

63 Títol Ortofoto 1986

Autor/s			
Cronologia	1986	Context	Dissolució de la Societat de Propietaris
Localització	ICGC	Núm. de Referència	

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.
Descripció del traçat	Des de la boca mina fins a Sant Andreu, soterrant-se en el carrer Coronel Monasterio (l'actual carrer de Fernando Pessoa). Trams oberts: 1) Tram de la boca mina, entre l'Avinguda de la Unitat i el Ferrocarril de Barcelona a Portbou. Es soterra a tocar del camp de futbol. 2) Tram que voreja el turó de Can Sant Joan, fins arribar a Vallbona, passant a prop un asil, i anant en paral·lel al carrer d'Oristà. 3) Sortida a l'aire lliure a l'encreuament Torre Vella amb el carrer de Pierola. Transcorre en paral·lel al carrer de la Torre Vella, on es distingeixen una sèrie de cases. En passar pel pont "de la Vaca", segueix en paral·lel un carrer de terra, tot recte, fins fer una corba i posar-se en paral·lel a la carretera N-152. 4) Zona entorn l'antic molí de Sant Andreu, entre el carrer del Coronel Monasterio i les vies de ferrocarril. Es soterra a l'alçada del carrer del Coronel Monasterio amb el carrer de Palomar.
Referències geogràfiques	Riu Besòs. Turó de Can Sant Joan. Trinitat.
Nuclis d'hàbitat	Montcada i Barcelona.
Vies i ponts	Pont a la Plaça Primer de Maig i pont "de la Vaca" a Vallbona.

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	Horts de la Ponderosa a Vallbona. Horta de Rocamora a la Trinitat.
Sistemes de regadiu	-
Tallers manufacturadors	-
Fàbriques	-
Casals de molins	Antic Casal del molí de Sant Andreu.

Altres estructures

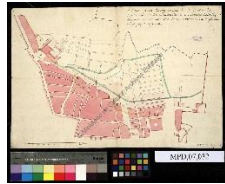
Esglésies/cenobis	Església de Sant Andreu.
Ferrovies	Línia de Barcelona a Portbou, Estació de La Sagrera.

Comentaris

Tot i que a partir del carrer Palomar ja es troba soterrat, el carrer contigu encara manté la forma del traçat del RC. Aquesta zona serà modificada i edificada entre 1994 i el 2000, convertint-se en el carrer del Cinca.

64 Títol **Plano de la forma que ha de quedar la explanada de la ciutadela y conducción de la sequia después de derivadas las casas conforme va explicado en el papel adjunto**

Autor/s	Muñoz Corbalán, Juan Miquel; Verboom; Jorge Próspero.		
Cronologia	1718	Context	Construcció de la Ciutadella
Localització	Archivo General de Simancas	Núm. de Referència	MPD, 07, 032.

Traçat del Rec Comtal

Tipus de traçat	Parcial.		
Descripció del traçat	Es representen les desviacions provisional i definitiva de la séquia, des de més enllà de l'església i convent de Sant Agustí fins a la seva sortida per la muralla de mar, a prop del baluard de Migdia.		
Referències geogràfiques	-		
Nuclis d'hàbitat	Barri de la Ribera de Barcelona, amb la línia (en groc) dels edificis que han de ser derruïts.		
Vies i ponts	-		

Estructures de producció

Masies i/o zones de conreu	-		
Sistemes de regadiu	-		
Tallers manufacturadors	-		
Fàbriques	-		
Casals de molins	-		

Altres estructures

Esglésies/cenobis	Església i convent de Sant Agustí el Vell.		
Defensives	Muralla de mar, baluard de Migdia i projecció de la futura Ciutadella.		

Comentaris